

**ПРОУЧВАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ
СТРАНИ В РАЗРАБОТВАНЕТО И
ПРИЛАГАНЕТО НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО
ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ ЗА
ПЕРИОДА ДО 2020 ГОДИНА НА
ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ ДОЛНИ ЧИФЛИК И
БЯЛА**

СЪДЪРЖАНИЕ

АНАЛИЗ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ.....	3
УВОД.....	3
Определяне на общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия.....	5
Съставяне на Матрицата на заинтересованите страни.	8
МАТРИЦА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ	9
ИЗСЛЕДВАНЕ НА МНЕНИЕТО НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА.....	41
УВОД.....	41
Профил на анкетиранияте.....	43
Удовлетвореност от проведените информационни дни	45
Отношение към МИГ и ВОМР.....	47
Очаквания към Стратегията за ВОМР	48
Качество на работната ръка	51
Проблеми на територията.....	52
Проблеми пред икономическото развитие.....	52
Проблеми пред социалното развитие	54
Проблеми пред опазване на околната среда	57
Проблеми пред селското и горското стопанство и териториалното развитие.....	59
ИЗСЛЕДВАНЕ на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка, потенциала за развитие на територията и възможностите за решаване на проблемите	63
УВОД.....	63
Резултати.....	65

АНАЛИЗ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

УВОД

Цели на анализа на заинтересованите страни

Индивиди, групи от хора, институции или фирми, които могат да имат значителен интерес от успеха или провала на проект, програма или стратегия (в ролята им на изпълнители, фасилитатори, бенефициенти или противници) се определят като „заинтересовани страни“. Основна предпоставка за извършването на анализ на заинтересованите страни е, че различните групи имат различни интереси и капацитет, които трябва да бъдат ясно определени и отчетени в процеса на идентифициране на проблемите, целеполагането и избора на стратегия.

Крайната цел на анализа на заинтересованите страни е да подпомогне максимизирането на социалните, икономическите и институционалните ползи от изпълнението на проекта, програмата или стратегията за целевите групи и крайните бенефициенти и да минимизира потенциалните отрицателни въздействия и рискове при изпълнението на проекта.

Целите на настоящия анализ са следните:

1. Да бъдат описани заинтересованите страни, в т.ч. да бъдат идентифицирани техните интереси, мотивация и капацитет от подготовката и изпълнението на СВОМР на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.

2. Да бъдат отправени препоръки за отчитане на техните интереси за следващите етапи от фаза Анализ на разработването на СВОМР.

Резултатите от анализа на заинтересованите страни са необходими за качествено изпълнение на планирането на СВОМР.

Използвани определения

1. **Заинтересовани страни:** Индивиди, групи от хора, фирми или институции, които могат – пряко или косвено, положително или отрицателно – да повлияят или да бъдат повлияни от СВОМР.

2. **Бенефициенти:** Тези, които получават ползи по какъвто и да е начин от изпълнението на СВОМР. Сред тях могат бъдат отличени:

а) **Целеви групи:** Индивиди или лица, които ще бъдат директно положително повлияни от СВОМР на ниво специфични цели на приоритетите.

б) **Крайни бенефициенти:** тези, които печелят от СВОМР в дългосрочен период на ниво общество или сектор, като например хората в работоспособна възраст – поради увеличените и разнообразените възможности за заетост, фирмите от различни сектори – поради влагането на местна идентичност като неосезаема характеристика на продуктите им, търговците – поради увеличаване на покупките на техните стоки, благодарение на приобщаването на социално изключените, увеличаване на доходите на населението и увеличаване на посетителите на целевата територия.

3. **Партньори:** Тези, които са отговорни за изпълнението на СВОМР – МИГ и

членовете на нейните органи. Те са заинтересовани страни и могат да бъдат целеви групи.

Основни стъпки за изпълнението на Анализа на заинтересованите страни.

Основните стъпки, които бяха извършени са следните:

1. Определяне на общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия.
2. Определяне на заинтересованите страни от изпълнението на СВОМР и описание на техните основни характеристики.
3. Описание на техните интереси и как са засегнати от проблемите на целевата територия.
4. Описание на техния капацитет и мотивация за извършване на промяна.
5. Отправяне на препоръки за адресиране на интересите на заинтересованите страни.

Аналитичен инструментариум

Избраният аналитичен инструмент за извършване на анализа на заинтересованите страни е *Матрица на заинтересованите страни*.

Разработването на СВОМР за територията на МИГ Долни чифлик и Бяла включва множество заинтересовани страни.

Достоинствата на избрания аналитичен инструмент се състоят в неговата простота за изпълнение и възможността директно да бъдат посочени препоръките за адресиране на характеристиките и проблемите на съответната заинтересована страна. Матрицата на заинтересованите страни се състои от 4 колони. В първата се записват заинтересованите страни с техните основни характеристики- Първоначално идентифициране на потенциалните Заинтересовани страни (ЗС) въз основа на вторична информация.

Във втората се определят интересите на всяка заинтересована страна поотделно и как е засегната от проблемите на целевата територия - Мотиви и притеснения, които Заинтересованата страна има по отношение на Подхода ВОМР/ Стратегията за ВОМР (СВОМР). В третата колона се оценяват капацитета и мотивацията за извършване на промяна за всяка заинтересована страна. В последната, четвъртата колона, се определят възможните действия за адресиране на проблемите на заинтересованата страна, т.е. записват се препоръките за адресиране на интересите на заинтересованите страни.

Определяне на общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия.

Съгласно чл. 32, ал.2, т. в) от Регламент (ЕС) 1303 / 2013, „Воденото от общностите местно развитие се извършва чрез **интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на района**“. Това ни дава възможност да погледнем на територията по-холистично, като на система и да формулираме общия проблем на тази система по абстрактно, а не като сбор от отделни секторни проблеми.

Добра отправна точка за тази наша цел е понятието „**устойчиво развитие**“, особено в светлина на Стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж Европа 2020. Докладът Брънтланд от 1987г. дава определение на термина „устойчиво развитие“ и го въвежда в употреба. Определя термина като „**задоволяване на нуждите на днешните поколения без да се нарушава възможността на бъдещите поколения да задоволяват техните нужди**“. Концепцията за устойчиво развитие бързо е приета на най-високо ниво в политиката на ЕС. Към днешна дата в чл.11 от ДФЕС е постановено изискванията за защита на околната среда да бъдат включени в определянето и изпълнението на политиката и действията на ЕС, в частност да се насърчи устойчивото развитие.

Устойчивото развитие може да се представи на концептуално ниво като състоящо се от три измерения (стълба):

- икономически;
- околна среда;
- социален.

Трите стълба на устойчивото развитие са взаимнообусловени, т.е. логическото отношение между тях е да бъдат едновременно причина и следствие един за друг. Те представляват добра отправна точка за дефиниране на приоритетните проблеми на целевата територия, особено ако се вземе предвид значителното им съответствие с трите цели на стълб 2 на ОСП, определени в чл. 4 от Регламент (ЕС) 1305 / 2013:

- насърчаване на конкурентоспособността на селското стопанство;
- осигуряване на устойчивото управление на природните ресурси и на дейности, свързани с климата;
- постигане на балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост.

Липсва ни, обаче, териториалния подход. В края на миналия век, на базата на опита от прилагането на ЛИДЕР I и ЛИДЕР II, е осъзнато значението на териториалния подход за развитието на селските райони чрез прилагане на подхода ЛИДЕР. Тогава е определена концепцията за „**териториалната конкурентоспособност**“: „**Един район става конкурентоспособен, ако е способен да посрещне пазарната конкуренция, докато по същото време осигурява екологична, социална и културна устойчивост, базирана върху дуалния подход на работа в мрежи и вътрешно териториални взаимодействия**“. В този смисъл терминът „териториална конкурентоспособност“ означава:

- да бъдат отчитани ресурсите на района в усилие да се постигне цялостна

свързаност;

- да бъдат въвличани различни играчи и институции;
- да бъде интегриран бизнес сектора в иновационна динамика;
- да се сътрудничи с други райони и да се обвърже с регионални, национални и европейски политики, както и с глобалния контекст.

Затова определяме **специфичния проблем** като „Ниска териториална конкурентоспособност на целевата територия“. Проявлението на този специфичен проблем се изразява в **общите проблеми**:

1. Непълно използване на потенциала за икономическо развитие на целевата територия.
2. Ниско качество на живота на целевата територия.

Необходимо е да дадем някои пояснения относно така определените общи проблеми на целевата територия.

Концепцията за качество на живота е породила значително количество изследвания през последните 30 години, като заедно с това, от практическа гледна точка, е оказала влияние върху дневния ред на градското, селското, регионалното, националното и общностното развитие. Концепцията, също така, е оказала значително влияние върху социалните и политическите насоки на развитие и като следствие е станала важно измерение на различни политики, включително пространственото планиране, планиране на околната среда, здравното подпомагане и социалните политики.

Качество на живота е многомерна концепция със следните основни измерения:

Физическо съществуване	Физическо здраве, мобилност, храна, физическо състояние и външен вид
Психологическо съществуване	Независимост, автономия, самоприемане, свобода от стрес
Духовно съществуване	Личностни ценности и стандарти, духовни вярвания
Физическа принадлежност	Физически характеристики на непосредствената среда
Социална принадлежност	Взаимоотношения със семейството, приятели и познати
Общностна принадлежност	Достъп до обществени ресурси и услуги
Практическо осъществяване	Дейности в дома, училището и на работа
Осъществяване в свободното време	Дейности на открито и на закрито, рекреационни ресурси
Осъществяване на растеж	Учене на нови неща, подобряване на уменията и взаимоотношенията, адаптиране

Водените от горното, можем да заключим, че концепцията за качество на живота обхваща почти всички фактори за добруването на населението, в т.ч. и получаваните услуги от обществото, социалното включване, ученето, жизнената среда, професионалната реализация и т.н.

За добър приблизителен индикатор относно качеството на живота може да послужи отрицателният механичен прираст – хората мигрират, търсейки среда, при която съществени за тях измерения на качеството на живота са по-добри. Изпреварвайки изложението в следващите етапи от анализа, то трябва да отбележим високите темпове на намаляване на населението от целевата територия, в т.ч. и поради емиграция. Допълнително, затруднен е достъпът до услуги, особено за населението в отдалечените от общинските центрове и малки населени места. Това ни позволява да определим качеството на живота на целевата територия като ниско.

Ниската икономическа активност на целевата територия, при това съчетана с високи нива на безработица, особено в някои нейни части, показва не само увеличен риск от бедност и социално изключване (тези проблеми също могат да се разглеждат пряко свързани с ниското качество на живота), но показват и, че територията не използва потенциала си на икономическо развитие – значителна част от човешкия капитал е изключен от икономическия живот.

Освен това, изглежда екосистемните услуги не се използват пълноценно за икономическото развитие. За нуждите на икономическите политики и икономическото планиране околната среда е разглеждана от гледна точка на услугите, които предоставя на обществото. Екосистемните услуги могат да бъдат класифицирани в 4 категории като:

- снабдителни (храна, вода, материали);
- регулиращи (регулиране на климата, пречистване на водата, ограничаване на заразите);
- културни (духовни, естетически, рекреация и обучение);
- поддържащи (възпроизводство, почвообразуване).

Биоразнообразието е основата за устойчиво осигуряване на екосистемни услуги.

И докато за снабдителните услуги можем да съдим, че са включени в стопанския оборот (въпреки че трябва да се търси подобрене – към производство на селскостопанска продукция с висока добавена стойност), то културните изглеждат неоползотворени, особено в хинтерланда на целевата територия.

Трябва да отбележим, също така, неособено добрата структура на местната икономика (най-вече – голям дял на предприятията в търговията), неоползотвореният потенциал за иновации, предвид достъпността на територията и близостта до висши учебни заведения, наличие на научен институт на самата територия като завършек на проблема с неоползотворения в достатъчна степен потенциал за икономическо развитие.

Можем да заключим, че така дефинираните общи проблеми на целевата територия са проявление на нейната слаба териториална конкурентоспособност.

Съставяне на Матрицата на заинтересованите страни.

Изпълнението на стъпки 2 - 5 представлява разработването на Матрицата на заинтересованите страни. Попълването ѝ се извършва колона по колона, изпълнявайки по този начин последователно стъпките на анализа.

Резултатите са представени по-долу.

МАТРИЦА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

СТОПАНСКИ СЕКТОР

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
1.	ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ / Попадащи в сектор А от КИД-2008/			
	<p>Основните икономически показатели за дейност <u>Селско, горско и рибно стопанство</u> са следните</p> <p>Регистрирани са 236 земеделски производители на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.</p> <p>Селското стопанство се развива главно поради интензификация на производството – броя на наетите и заетите намалява.</p> <p>Налице е биполярна структура на земеделските стопанства – малко на брой високоинтензивни стопанства, ползващи по-голямата част от ИЗП и специализирани</p>	<p style="text-align: center;"><u>Малките земеделски производители със СПО до 8000 евро:</u> са разделени на две групи тези които нямат амбиции за разрастване на земеделския бизнес, при които земеделския бизнес им служи като източник на допълнителни доходи, както и като предпазна мрежа (в случай на безработица). И тези, които имат амбиции за разрастване на земеделския бизнес. При тях се наблюдава интерес за подобряване на материалната база, за обновяване на насажденията, изграждане на поливни системи и закупуване на техника за обработка на земеделските земи съобразно</p>	<p style="text-align: center;"><u>Малките земеделски производители със СПО до 8000 евро</u> - разпръснати с ограничен капацитет за извършване на промяна. Достъпът им до кредитиране е ограничен. По голяма част имат мотивация за разрастване на бизнеса и мотивация за увеличаване на стойността на продукцията, разнообразяване към неземеделски дейности и непроизводствени инвестиции.</p> <p>Имат слаба мотивация за сътрудничество.</p> <p style="text-align: center;"><u>Земеделски производители с повече от 8000 СПО:</u></p> <p>Имат значителна мотивация за подобряване на материалната база, за обновяване на насажденията и</p>	<p style="text-align: center;"><u>Малките земеделски производители със СПО до 8000 евро:</u></p> <p>Стимулиране на участието им в изграждането на местната идентичност.</p> <p>Информиране за възможностите за подпомагане при условие на разрастване на земеделския бизнес .</p> <p style="text-align: center;"><u>Земеделски производители с повече от 8000 СПО:</u></p> <p>Включване на подмерки 4.1. и 4.2. в СВОМР с оглед да се отговори на идентифицираните проблеми, интереси и мотивация за извършване на промяна в посока модернизиране и реструктуриране на земеделското производство и неговото интегриране с преработката и маркетинга на земеделска продукция.</p> <p>Включване на подмярка 6.4. в</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>отглеждането на зърнено, маслодайни и технически култури и голям брой малки и средни стопанства, ползващи малка част от ИЗП.</p> <p>Земеделското производство не е напълно съобразено с качеството на и характеристиките на почвите и агроекологичния потенциал;</p> <p>Земеделското производство е неустойчиво и недостатъчно конкурентоспособно – наличие на предимно амортизирани трайни насаждения, остарял сграден фонд и селскостопанска техника;</p> <p>Неконкурентоспособно животновъдство поради липса на подходящо оборудване и ДМА, отговарящи на всички</p>	<p>техният капацитет.</p> <p><u>Земеделски производители с повече от 8000 СПО:</u></p> <p>Проявяват значителен интерес за подобряване на материалната база, за обновяване на насажденията, изграждане на поливни системи и закупуване на техника за обработка на земеделските земи.</p> <p>Преобладаващата част от тях имат интерес към подобряване на ефективността на производството чрез прилагане на техники и подходи за устойчиво и прецизно земеделие.</p> <p>Част от тях имат амбиции за инвестиции за първична преработка и маркетинг на продукцията.</p> <p>Част от тях имат интерес</p>	<p>създаване на нови насаждения, изграждане на поливни системи и закупуване на техника за обработка на земеделските земи.</p> <p>Преобладаващата част от тях имат мотивация и готовност за реструктурирано на земеделското производство към традиционни за територията сектори като „плодове и зеленчуци“.</p> <p>Голяма част от тях имат мотивация да извършат вътрешна за стопанството диверсификация чрез отглеждане на повече от един вид култури – например освен зърнени и технически култури да включат в продуктовото си портфолио „етерично-маслени култури“, трайни насаждения и др.</p> <p>Преобладаващата част от тях са мотивирани да въведат</p>	<p>СВОМР на МИГ Долни чифлик и Бяла с оглед диверсификация на земеделското производство, управление на риска в земеделието и повишаване на доходите и конкурентоспособността на земеделските производители.</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>изисквания в областта на околната среда, безопасността и хуманното отношение към животните; Малките и средните стопанства са важни за съхраняването на културното наследство и социалния капитал, в т.ч. и селския ландшафт.</p>	<p>към въвеждане на иновации в земеделското производство. Също така имат интерес от стартиране или развитие на неземеделски бизнес. От подобряване на достъпа до пазара и увеличаване на силата на пазарене. Имат интерес и от достъп до квалифицирана работна ръка.</p>	<p>нови практики подходи за прецизно и устойчиво земеделие с оглед повишаване на ефективността на земеделското производство. Голяма част от тях имат мотивация за въвеждане на иновации в земеделското производство – иновативни процеси, технологии на отглеждане и други. Част от тях имат интерес към биологично земеделско производство. Част от тях имат амбиции за инвестиции за първична преработка и маркетинг на продукцията. Също така имат мотивация от стартиране или развитие на неземеделски бизнес. Капацитетът за осъществяване на тези намерения също е голям.</p>	
2.	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ /Сектор С от КИД-2008/			

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p><u>Преработваща промишленост</u></p> <p>Сравнително малки и микропредприятия, разчитащи на ресурси от територията;</p> <p>Традиционни отрасли от преработващата промишленост са: Производство на дървен материал и изделия от дървен материал, вкл. производство на паркет; Производство на изделия от каучук и пластмаси – производство на алуминиева дограма и др. изделия от пластмаси за строителството; Производство на изделия от други неметални минерални суровини – производство на домакинска/санитарна керамика, производство на изделия от бетон и бетонови смеси за строителството и др.</p>	<p>Има интерес от подобряване на своята конкурентоспособност чрез модернизиране, подобряване на производствения капацитет чрез закупуване на нови машини и оборудване, разширяване на дейността, подобряване на ефективността на производството, диверсификация на дейността, наемане на квалифицирана работна ръка, подобряване на професионалната квалификация и ключовите компетенции на заетите – по този начин да развие способности за конкуренция извън ценовата;</p> <p>-малките и средни предприятия са недостатъчно</p>	<p>Микро и някои от малките предприятия, все пак, са оценени като такива с нисък капацитет за промяна;</p> <p>Мотивацията на всички трябва да се приеме за сравнително висока.</p> <p>Сравнително малки, предприятията от ХПП са с ограничен капацитет за извършване на промяна;</p> <p>Евентуална пречка биха били малките управленски умения – консервативност по отношение на търсенето на пазарни ниши и производство на продукти с високо абсолютно качество.</p> <p>Стартиращите предприятия са висока мотивация за промяна чрез разработване на продуктови и процесни иновации.</p>	<p>Подпомагане на производствения капацитет и дейностите по диверсификация на микропредприятията чрез мярка 6.4. от ПРСР-за микропредприятия и мярка 4.2. – за микро, малки и средни предприятия, преработващи земеделска продукция;</p> <p>Подпомагане повишаването на производствения капацитет на малките и средни предприятия, подобряване конкурентоспособността на местните икономически агенти чрез модернизирането на производствените условия и въвеждането на нови технически решения за производство на продукти с висока добавена стойност, конкурентоспособни както на българския, така и на международния пазар чрез прилагане на мерки от инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП“, специфична цел „Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>Много важни с оглед на създаването на добавена стойност на базата на местни ресурси;</p> <p>Много важни с оглед постигане на устойчив растеж и осигуряване на заетост и повишаване на доходите на местното население.</p> <p>Важна с оглед създаване на местна идентичност на базата на селското стопанство и производството на храни.</p> <p>Неземеделските фирми на територията са предимно микро и малки. През 2016 г. 88% от неземеделските фирми са микро-предприятия с персонал до 9 души, малките с персонал от 10 до 49 души са 11 %, а средните са 1%.</p>	<p>конкурентоспособни на вътрешния и още по-малко на външния пазара поради високите производствени разходи и използването на морално остарели технологии за осъществяване на производствените процеси;</p> <p>-липсва им достатъчен производствен капацитет, за да разширят присъствието си на международните пазари;</p> <p>Има интерес от подобряване на ресурсната ефективност;</p> <p>Има интерес от производство на качествена продукция и избягване на ценовата конкуренция.</p> <p>Стартиращите предприятия демонстрират голям интерес от разработване на иновации, но нямат необходимия</p>		<p>МСП“</p> <p>Подпомагане процеса на разработване на иновации от стартиращи малки и средни предприятия чрез включване на мерки от инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“ от ОПИК;</p> <p>Подпомагане разкриването на нови работни места и подобряването на професионалната квалификация и/или ключови компетенции на наетите чрез включване на мерки от ОПРЧР 2014-2020;</p> <p>Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда чрез мерките от ОПРЧР.</p> <p>Подобряване конкурентоспособността на местните икономически агенти чрез модернизирането на производствените условия и</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
		финансов ресурс за разработване на иновативните продукти и услуги с оглед тяхната пазарна реализация.		въвеждането на нови технически решения за производство на продукти с висока добавена стойност;
3.	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО /сектор I от КИД-2008/			
	<p>Хотелиерство и ресторантьорство</p> <p>Стойността на брой заети на предприятие е над средното за страната, но те имат засилен сезонен характер.</p> <p>Разходи за възнаграждения на зает и нает над средните за територията;</p> <p>Поляризирана структура – малък брой големи предприятия, в които е съсредоточена дейността, в малките предприятия от хинтерланда разходите за възнаграждения на зает и</p>	<p>Като цяло морския туризъм е с висок капацитета за развитие, но има нужда от разнообразяване на туристическия продукт и увеличаване на количеството и качеството на легловата база;</p> <p>Предприятията в крайбрежния район имат интерес от удължаване на сезона и развитие на алтернативни форми на туризъм;</p> <p>Предприятията в крайбрежния район имат интерес от заетост извън</p>	<p>Собствениците на туристически обекти имат опит в предлагане на туристически продукт извън активния туристически сезон;</p> <p>Другите предприятия от Крайбрежния район са с ограничен капацитет за удължаване на сезона и предлагане на други форми на туризъм;</p> <p>Преобладаващата част от предприятията в бранша имат силна мотивация за извършване на промяна в посока разнообразяване на туристическия продукт и развитие на алтернативни</p>	<p>Подпомагане развитието на туризма предимно в хинтерланда на територията – за инвестиции в туристическа инфраструктура и туристически атракции чрез мярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура“ от ПРСР 2014-2020 и развитието на социалната и техническа инфраструктура чрез мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от ПРСР.</p> <p>Подпомагане прилагането на целенасочени действия за валоризация на природното и културното</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>нает са под средните за територията;</p> <p>Географски са съсредоточени, както и дейността, в крайбрежния район.</p> <p>Броят на легловата база за устойчиво развитие на туризма е недостатъчен;</p> <p>Силно е застъпен черноморския туризъм; устойчиви форми на туризъм като селски-, аграрен, екотуризм, балнео, рехабилитационен, лечебен/медицински, приключенски туризъм е много слабо застъпен;</p> <p>Липсва разнообразие в предлагания туристически продукт – съпътстващите храненето и настаняването туристически услуги са слабо развитие, липса на достатъчно туристически</p>	<p>активния туристически сезон;</p> <p>В хинтерланда предприятията имат нужда от разработване на местен туристически продукт на базата на природното /съхранеа природата, биологично разнообразие, наличие термални минерални води/ и културното наследство, в т.ч. и традициите в селскостопанското производство и производството на храни и напитки.</p> <p>На територията на МИГ са формирани няколко курортни комплекса: района на гр. Бяла, Камчия-Лонгоза, Шкорпиловци – север, Шкорпиловци-село, Шкорпиловци-юг. Въпреки наличието на типични</p>	<p>форми на туризъм. Голяма част от тях споделят конкретни идеи за развитие на специализирани форми на туризъм въз основа на местните ресурси и потенциал;</p> <p>Част от предприятията са мотивирани да разширят и навече да подобрят качеството на легловата база и да включат съпътстващи храненето и настаняването туристически услуги и атракции;</p> <p>Преобладаващата част от предприятията, предимно стартиращи предприятия, имат мотивация да разнообразят туристическото предлагане чрез разработване на иновативни продукти и услуги в сферата на алтернативните форми на туризъм, прилагане на ИКТ подходи, разработване на допълващи храненето и настаняването иновативни творчески/артистични</p>	<p>наследство – както от частния (чрез мярка 6.4. от ПРСР и мярката за разработване на иновации от стартиращи предприятия от ОПИК), така и от публичния и неправителствения сектор чрез разработването на специализирана мярка по ПРСР, насочена към изграждане на териториална идентичност и маркетинг на туристическата дестинация Долни Чифлик и Шабла;</p> <p>Подпомагане разкриването на нови работни места извън туристическия сезон и подобряването на професионалната квалификация и/или ключови компетенции на наетите лица чрез прилагане на мерки от ОПРЧР;</p> <p>Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда чрез прилагане на мерки от</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>атракции, културни и др. мероприятия;</p> <p>Потенциал за развитие в Крайбрежния район имат приключенски, фестивален, културно-историческия и балнео, рехабилитационен туризъм, а във вътрешността селски-, аграрен, екотуризъм, рехабилитационен, медицински/лечебни туризъм и др. алтернативни форми на туризъм;</p> <p>Развитието на туризма е с потенциал да подпомогне и други сектори на местната икономика (акцент за територията – производство на храни и напитки, селско стопанство, търговия, услуги – занаяти, културни и творчески индустрии, индустрия за здравословен начин на живот, креативни и рекреативни индустрии).</p>	<p>курортни селища на територията, има населените места, които са в близост до морето, (особено к.к и село Шкорпиловци), но не са засегнати от общата вълна, заляла българското черноморие в последните години на презастрояване и пренасищане с бази.</p> <p>Липсата на разнообразен туристически продукт привлича туристи предимно с ниски доходи през активния летен сезон;</p> <p>Недостатъчното количество и качество на легловата база и липсата на съпътстващи храненето и настаняването атракции и услуги възпрепятства устойчивото развитие на предприятията от туристическия бранш;</p> <p>Недостатъчно изградена</p>	<p>продукти/услуги и др.</p> <p>Демонстрират готовност за подобряване условията на труд и осигуряване на възможности за гъвкави форми на заетост и мобилност на работната ръка.</p>	<p>ОПРЧР;</p> <p>Стимулиране да подобрят условията на труд в предприятията и да въведат нови форми на организация и управление на човешките ресурси чрез прилагане на конкретна мярка от ОПРЧР, насочена към осигуряване на по-добри и безопасни условия на труд за работещите.</p> <p>Изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла - с акцент върху оползотворяване на местния потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм чрез прилагането на мярка 6.4. от ПРСР;</p> <p>Дейности, стимулиращи развитието на местните занаяти и дейности по предоставяне на услуги, свързани с участие на посетителите /туристите/ в занаятчийски дейности чрез мярка 6.4. от ПРСР и специфична за територията мярка, насочена към изграждане на териториална</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
		<p>туристическа инфраструктура и недостатъчен брой на туристическите атракции, които оказват негативно влияние върху устойчивото развитие на туризма.</p> <p>Недостатъчно изградената и незадоволителното състояние на част от социалната и техническа инфраструктура засяга пряко развитието на туризма, като оказва негативен ефект върху постигането на устойчив растеж.</p> <p>Предприятията от туристическия бранш проявяват засилен интерес от подобряване на социалната, техническа и туристическа инфраструктура.</p>		<p>идентичност и маркетинг на дестинацията;</p> <p>Действия насочени към разнообразяване на предлаганите туристически продукти и услуги чрез изпълнението на дейности за експониране на местното природно и културно наследство - чрез мярка 7.5. и 6.4 от ПРСР и мерки, насочени към разработване на иновации по ОПИК;</p> <p>Действия за подпомагане на Изграждането, реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на центрове за изкуство и занаяти - стимулиране развитието на културния и културно-събитийния туризъм чрез мярка 7.5. от ПРСР;</p> <p>Действия за подпомагане разработването на иновации от стартиращи предприятия чрез ОПИК с приоритет върху следните направления от тематичните области на ИСИС: ИКТ подходи в медицината и творчески индустриите, вкл. дигитализация на културно-</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
				<p>историческо наследство, уеб базирани приложения за създаване и експлоатиране на нови услуги и продукти;</p> <p>-разработване на иновации в сферата на медицинския и лечебен туризъм с акцент върху възможностите за персонализация (немасов, а персонален туризъм); разработване на иновации в областта на персоналната медицина, диагностика и индивидуална терапия с оглед подпомагане развитието на медицински/лечебен туризъм;</p> <p>-разработване на нови технологии в креативните и рекреативните индустрии като алтернативен (селски-, еко-, културен и фестивален) и екстремн туризъм и спорт (за стимулиране на несезонен, немасов, а постоянен нишов туризъм), културни и творчески индустрии - артистично занаятчийство, аудио-визуални форми за популяризиране на културно наследство и др.; производство на стоки</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
				и съоръжения с пряко приложение в областта на алтернативния туризъм и популяризиране на местната идентичност; компютърни и мобилни приложения и игри с образователен, маркетинг и/или развлекателен характер (насочени към популяризиране на местната идентичност и валоризация на местното природно и културно-историческо наследство).
4.	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ /сектор G от КИД-2008/			
	<p><u>Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети</u></p> <p>Най-голям относителен дял имат фирмите, работещи в областта на „Търговията“, а много по-малък дял фирмите, извършващи дейности по ремонт на автомобили и мотоциклети.</p> <p>Сектор „Търговия“ е представена преобладаващо от микро предприятия</p>	<p>Мнозина стартират тази дейност при загуба на работа и невъзможност за получаване на други доходи;</p> <p>Основната цел на повечето в бизнеса е получаване на някакви доходи и самонаемане;</p> <p>Ниски бариери за вход и изход в дейността, съответно налице е силна конкуренция включително и от</p>	<p>Малки и разпръснати – те са със ограничен капацитет за извършване на промяна;</p> <p>Може да се предполага, че мотивацията за извършване на промяна у мнозина е малка, предвид скромните им амбиции в бизнеса.</p> <p>Желанието за растеж е свързано с допълнителни инвестиции, които те трудно откриват в средата, която</p>	<p>Подкрепа за разнообразяване на дейността чрез мярка 6.4. от ПРСР;</p> <p>- Подкрепа при реализацията на проекти за разработване на иновативни продукти и услуги извън търговията – мярка 6.4 от ПРСР и мерки от ОПИК, насочени към разработване на иновации от стартиращи предприятия.</p> <p>- Подкрепа за осигуряване на продукти със защитени търговски марки/географски означения, с които</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>предимно в търговията на дребно с хранителни и промишлени стоки, смесени магазини за задоволяване на местното население извън сезона в крайбрежната част и на територията на община Долни чифлик и засилена търговия през туристическия сезон.</p> <p>Секторът е силно зависим от развитието на туризма и привличането на нови посетители на територията;</p> <p>Липса на диверсификация на дейностите на предприятията от сектора, което ги прави силно зависими и създава висок риск от изпадане в несъстоятелност и дори излизане на фирми от бранша;</p>	<p>предприятия извън територията;</p> <p>Имат интерес от развитието на сектора и подпомогне при осъществяване на малки инвестиционни намерения.</p> <p>Проблеми с ниско квалифицираната работна ръка;</p> <p>Имат интерес от разнообразяване на дейността и откриване на нови работни места за развитие на новите дейности;</p> <p>Имат силен интерес от развитието на туризъм извън активния сезон с оглед повишаване на устойчивостта и конкурентоспособността на сектора;</p> <p>Имат интерес да промотират и търгуват с продукти от местен характер</p>	<p>оперират.</p> <p>Мотивацията се засилват след информационните срещи за възможностите за подпомагане чрез СВОМР на МИГ Долни чифлик и Бяла ;</p> <p>След проведените срещи в рамките на разработването на СВОМ се увеличава мотивацията им за разнообразяване на дейността и активно участие в промотиране и разпространението на продукти от местен характер със защитени търговски марки/географски означения, предвид възможностите за създаване на конкурентни предимства пред външната за територията конкуренция;</p>	<p>да търгуват и които да им дадат конкурентни предимства спрямо външната за територията конкуренция – чрез разработване на специфична мярка, насочена към изграждане на местна идентичност и маркетинг на дестинацията;</p> <p>- Подкрепа за разкриване на нови работни места и осигуряване на възможности за квалификация и преквалификация на наетите чрез мерките по ОПРЧР;</p> <p>Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда чрез мерките от ОПРЧР.</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>.</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
		с очертани конкурентни предимства;		
5.	СТРОИТЕЛСТВО /сектор F от КИД-2008/			
	<p><u>Сектор „Строителство“</u> е структуроопределящ за местната икономика, формиращ значителен дял от брутна добавена стойност.</p> <p>Предприятията от сектора са предимно микро предприятия, и малък брой малки предприятия.</p> <p>Преобладаващата част от предприятията от преработващата промишленост са допълващи строителните дейности производства – производство на изделия от дърво, производство на дограма, производство на изделия от бетон и др., така че сектор</p>	<p>Имат интерес към развитие на дейността и разширяване на продуктовото портфолио, вкл. чрез диверсификация на дейностите;</p> <p>Имат интерес към закупуване на нови ДМА за подобряване на конкурентоспособността и ефективността на предприятията;</p> <p>Имат интерес към развитие на допълнителни дейности, свързани със строителство и изграждане на туристически атракции и развитие на алтернативните форми на туризъм на</p>	<p>Мотивирани са да инвестират в обновяване на материалната база и закупуване на нови ДМА с цел повишаване на конкурентоспособността;</p> <p>Демонстрират сериозна мотивация да разнообразят дейността си с цел управление на риска и избягване на неплатежоспособност и несъстоятелност при евентуална бъдеща икономическа криза.</p> <p>Мотивирани са да повишат иновационната си активност (особено стартиращите предприятия в бранша), с оглед да отговорят на динамичните икономически процеси и</p>	<p>Подкрепа за повишаване на конкурентоспособността на предприятията от сектор „Строителство“ и подкрепа за разнообразяване на дейността с оглед управление на риска чрез прилагане на мярка 6.4. от ПРСР;</p> <p>Подпомагане разкриването на нови работни места в строителството и подобряване на професионалната квалификация и/или ключови компетенции на наетите лица чрез прилагане на мерки от ОПРЧР;</p> <p>Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда чрез прилагане на мерки от</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>„Строителство“ има определяща роля за развитието на местната икономика; Устойчивото развитие има решаваща роля и за развитието на сектор „Туризм“ предвид необходимостта от изграждане на допълнителна леглова база и подобряване качеството на съществуващата такава. През последните години особено в периода на световна икономическа криза предприятията от сектор строителство запазват своя брой, но значително намаляват приходите си и съответно заплатите в сектора намаляват чувствително. Наблюдава се и загуба на конкурентоспособност на</p>	<p>територията с оглед разширяване на портфолиото от извършвани строителни дейности; Имат интерес от привличане на инвестиции; Проявяват интерес към разработване на иновации в сферата на строителството; Имат интерес да подобрят достъпа си до квалифицирана работна ръка съобразно нуждите им и проявяват интерес да разкрият нови работни места за специалисти с нужната квалификация.</p>	<p>засилващата се конкуренция от фирми извън територията; Имат сериозна мотивация да разкрият нови работни места и да повишат квалификацията на новонаетите спрямо изискванията на съответната сфера на дейност. Демонстрират готовност за подобряване условията на труд и осигуряване на възможности за гъвкави форми на заетост и мобилност на работната ръка.</p>	<p>ОПРЧР; Стимулиране да подобрят условията на труд в предприятията и да въведат нови форми на организация и управление на човешките ресурси чрез прилагане на конкретна мярка от ОПРЧР, насочена към осигуряване на по-добри и безопасни условия на труд за работещите; Стимулиране да разработват иновации в областта на мехатрониката и подобряването на енергийната ефективност в строителството, както и в други области на ИСИС, предвид готовността за диверсификация на дейността – чрез прилагане на подходяща мярка от ОПИК за разработване на иновации от стартиращи предприятия (тъй като по-голямата част от предприятията с интерес към иновациите са стартиращи).</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	предприятията от строителния бранш в резултат на забавяне на инвестиционната активност на територията на МИГ; Липса на подготвени кадри в сферата на строителството на територията на МИГ.			
6.	УСЛУГИ /Хуманно здравеопазване и социална работа –сектор Q от КИД-2008, Създаване и разпространение на информация и творчески продукти-сектор J от КИД 2008, Артистична и творческа дейност от сектор R-КИД-2008 и др./			
	Предимно микро- и малки предприятия, развиващи дейност в следните основни направления – медицински и здравни услуги, вкл. самонаети лица, информационни услуги и дейности в областта на информационните технологии; артистична и творческа индустрия – артистично занаятчийство и	Демонстрират интерес да развият дейността си чрез закупуване на ново оборудване и ДМА, внедряване на софтуерни продукти, СМР и др. ДМА и ДНА, -имат интерес да повишат иновационната си активност; -Засилен интерес към разкриване на нови работни места за лица, готови да се	Мотивирани са да развият дейността си и да повишат конкурентоспособността си чрез инвестиции в подобряване, изграждане и закупуване на нови ДМА. Капацитетът за извършване на големи инвестиции е малък, но притежават капацитет за подобряване на недвижимото имущество и закупуване на нови ДМА за повишаване на конкурентоспособността;	Подкрепа за инвестиции в ДМА и ДНА на микропредприятия чрез мярка 6.4. от ПРСР Подкрепа за въвеждане на иновации от микропредприятия чрез мярка 6.4. от ПРСР; Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи малки и средни предприятия чрез прилагане на мярка за стартиращи предприятия по инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“ на ОПИК 2014-2020;

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	др., фризьорски и козметични услуги. Предприятията от сектора не формират голям дял от БДС на територията, но пък имат голям потенциал за бъдещо устойчиво развитие, заедно с устойчивия растеж на сектор туризъм и по-специално алтернативен туризъм. За предприятията е характерно липсата на подготвени кадри за разширяване на дейността, което възпира тяхното развитие;	квалифицират и/или преквалифицират в съответната област.	Имат висок капацитет да разработват иновативни продукти и услуги и демонстрират висока мотивация за разработването на такива – споделят за иновативни идеи и концепции за разработване на иновации. Мотивирани са да развият кадри със съответната професионална квалификация, които да подпомогнат развитието на дейността им.	Стимулиране разкриването на нови работни места и повишаване квалификацията и ключовите компетентности на новонаетите в съответните специфични области на знание, стимулиране на предприемачеството, вкл. социалното предприемачество чрез мерките по ОПРЧР 2014-2020;

НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР

1.	КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ И ДРУГИ НПО, РАЗВИВАЩИ КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ДЕЙНОСТ			
	<u>Народни читалища</u> От изключителна важност за съхраняване на културния капитал на територията.	Имат голям интерес за развитие на своите културни и социални функции. Негативните демографски тенденции се	С огромна мотивация за извършване на промяната. Ограничен финансов капацитет – разчитат предимно на държавната субсидия за	Осигуряване на подкрепа за обновяване на оборудването и състоянието на помещенията, с оглед извършване на дейности, свързани с културния живот;

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>Високата степен на доверие е предпоставка за увеличаване на ролята им за развитие на социалния капитал.</p> <p>Изключителна роля при предоставяне на културни услуги, особено в селата.</p> <p>От изключителна важност за създаване на местна идентичност на базата на културното наследство.</p>	<p>отразяват на функционалността им.</p>	<p>разходи за дейността си, разчитат на безвъзмездни помощи за ремонт на сградите и помещенията и обновяване на оборудването.</p>	<p>Помощ за създаване на културни събития, организиране на фестивали и мероприятия за опазване, валоризация и популяризиране на местното природно и културно-историческо наследство, бит и култура, традиции, фолклор и обичаи чрез създаване на специфична за територията мярка по ПРСР, насочена към изграждане на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни Чифлик и Бяла;</p> <p>Развиване на капацитета им за трансфер на информация – те се явяват възел на множество социални мрежи – сътрудничество и участие в изграждането на социални предприятия и реализирането на социални и културно-просветни инициативи;</p> <p>Използване на техния потенциал за създаване, запазване и популяризиране на местна идентичност.</p> <p>Чрез дейности по стимулиране на местната активност да се ангажират</p>
	<p><u>Галерии, клубове, културни комплекси и др. културни институции</u></p> <p>1 клуб за популяризиране на културното наследство</p> <p>Важни за удовлетворяване на културните нужди на населението.</p> <p>Актив за развитието на културно-исторически</p>	<p>Имат интерес от развитието на територията – повишаване на посещенията на техните изложби и експозиции.</p>	<p>Капацитетът и мотивацията им е трудно да бъдат определени с точност, но при външна мотивация биха могли да се превърнат във важен ресурс за развитието на територията.</p>	<p>Имат интерес от развитието на територията – повишаване на посещенията на техните изложби и експозиции.</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>туризъм.</p> <p>С потенциал за разпространение на информационни и рекламни материали за територията.</p>			<p>като комуникационен канал за територията - чрез прилагане на специфична за територията мярка за формиране на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията, финансирана от ЕЗФРСР;</p> <p>Като важен ресурс за познавателен туризъм, другите заинтересовани страни (туристически обекти, читалища, клубове и др.) могат да служат като комуникационен канал.</p> <p>Разнообразяване на предлаганите туристически продукти и услуги чрез изпълнението на дейности за експониране на местното природно и културно наследство - чрез реализирането на мярка 7.5. от ПРСР 2014-2020;</p> <p>Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на центрове за изкуство и занаяти - стимулиране развитието на културния</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
				и културно-събитийния туризъм – чрез реализирането на мярка 7.5. от ПРСР
2.	НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ, РАЗВИВАЩИ ДЕЙНОСТ В СФЕРАТА НА СПОРТ, ОТДИХ И ТУРИЗЪМ			
	<p><u>Спортни клубове и НПО, развиващи дейност в сферата на спорт, отдих и туризъм</u></p> <p>5 спортни клуба</p> <p>Важни от гледна точка за здравето на населението, създаване на добри здравословни навици и превенция на наркоманията, в т.ч. пиенето и пушенето.</p> <p>Важни за социалния капитал на територията;</p> <p>Важни за развитието на туризма на територията и изграждането и опазването на местната идентичност;</p>	Негативните демографски тенденции оказват неблагоприятно влияние върху тяхната дейност.	Малък финансов капацитет, голям организационен капацитет и голяма мотивация.	<p>Включване на младите хора в проекти за развитие на територията.</p> <p>Включване в проекти за популяризиране и валоризация на местния потенциал за спорт, отдих и туризъм;</p> <p>Включване в инициативи за насърчаване на предприемачеството;</p> <p>Включване в дейности, изпълнявани от социални предприятия;</p>
3.	НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ДЪРЖАВНИ/ОБЩИНСКИ ИНСТИТУЦИИ, РАЗВИВАЩИ ДЕЙНОСТ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ			
	<u>Училищни настоятелства</u>	Необходимост от	Голяма мотивация, но	Подпомагане изграждането на

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p><u>Училища и детски градини</u></p> <p>Читалища, извършващи просветна дейност</p> <p>Училищните настоятелства имат сериозен натрупан опит в областта.</p>	<p>подобряване състоянието на някои училища и детски градини в по-малките населени места;</p> <p>Необходимост от осигуряване на инфраструктура за спорт и отдих за извън класни занимания;</p> <p>С въвеждането на принципа „парите следват ученика“ и негативните демографски тенденции се затруднява функционирането на училищата.</p> <p>Функционирането на детските градини се затруднява от негативните демографски тенденции.</p>	<p>нисък капацитет за извършване на промяна;</p>	<p>социалната инфраструктура и изграждането на детски площадки чрез инвестиции на общините Долни Чифлик и Бяла по мярка 7.2. от ПРСР;</p> <p>Реализиране на образователни кампании сред деца и ученици за опазване, валоризация на местни природни и културно-исторически забележителности, вкл. за опазване на околната среда, сред деца и младежи, с оглед запазване на местната идентичност чрез реализирането на проекти по специфичната за територията мярка, насочена към изграждане на териториална идентичност;</p> <p>Продължаване изпълнението на националните програми и мерки за продължаване на образованието и обучението и превенция на отпадането от училище, вкл. на представителите на маргинализираните общности /ромите, които са напълно обхванати от програмите/</p> <p>Комуникационен канал – до</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
3.	ДРУГИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО - ГРАЖДАНИ И ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ			
1.	<p><u>Младежи, вкл. безработни и неактивни младежи и безработни младежи от социални заведения</u></p> <p>Заинтересованата страна която среща голяма подкрепа от всички на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.</p> <p>Липса на трудов стаж, професионален опит и трудови навици.</p> <p>Често квалификацията на младежите не отговаря на изискванията на пазара на труда.</p> <p>Липса на работни места за младежи без опит.</p> <p>Висока предприемаческа инициатива сред младежите.</p>	<p>Уязвима група на пазара на труда, често уменията им не отговарят на нуждите на пазара на труда.</p> <p>Интерес от получаване на възможност за трупане на професионален опит и стаж и изграждане на трудови навици.</p> <p>Интерес от повишаване на квалификацията спрямо изискванията на пазара на труда.</p>	<p>Малък капацитет за самостоятелно постигане на промяна. Сравнително висока мотивация за развитие, висока предприемаческа инициативка, но недостатъчен капацитет (надценяване на капацитета и възможностите).</p>	<p>Квалификационни курсове, стажове, субсидирана заетост, откриване на нови работни места за младежи без опит в съответната професионална сфера.</p> <p>Подкрепа реализацията на проекти за подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места, дейности по подпомагане, обучение, осигуряване на заетост, насърчаване стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество и подпомагане за придобиване на необходимите знания и умения за развитие на собствен бизнес.</p> <p>Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
				на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности чрез прилагането на мерки от приоритетна ос 1 от ОПРЧР 2014-2020.
2.	<p><u>Безработни и неактивни лица над 54 години.</u></p> <p>Безработните лица над 54 г. представляват 24 % от всички безработни лица, което ги превръща в основна уязвима група на пазара на труда. Делът на лицата над 54 г. сред неактивните лица също е висок, като той следва структурата на безработицата.</p> <p>Характерно за тях са ограничените възможности на за актуализиране или придобиване на нова квалификация;</p> <p>Трудности, породени от</p>	<p>Нужда от квалификация и откриване на работни места.</p> <p>Риск от бедност и изключване.</p> <p>Интерес от подобряване на достъпа до заетост и справяне с предразсъдаците сред работодателите по отношение на по-възрастните работници и тяхната адаптивност към трудовия процес и работната среда;</p> <p>Слаб интерес от актуализиране и получаване на подходяща квалификация, знания и</p>	<p>Малък капацитет за самостоятелно решаване на проблемите. Много ниска мотивация за промяна.</p>	<p>Квалификационни курсове, стажове, субсидиране на заетостта, осигуряване на възможности за гъвкави форми на заетост и учене през целия живот за вече наетите лица, както и подобряване условията на труд на вече наетите лица чрез прилагане на мерки по приоритетна ос 1 на ОПРЧР 2014-2020.</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>предразсъдъците сред работодателите по отношение на по-възрастните работници и служители – смятат, че цената на труда на по-възрастните работници е по-висока от тяхната производителност на труда.</p> <p>Недостатъчните знания и липсата на умения, съответстващи на новите изисквания за професионална реализация.</p> <p>В края на трудовия си път и поради това често пъти не са склонни към промяна на своите качествени трудови характеристики.</p> <p>Притежават богат опит, изградени трудови навици.</p>	<p>умения;</p> <p>Силен интерес от осигуряване на подходящи условия на труд и съвременни системи за управление и развитие на човешките ресурси;</p> <p>Силно изразена необходимост от включване в програми за учене през целия живот и програми за мотивация и удължаване на професионалния живот.</p>		
3.	<p><u>Безработни и неактивни лица с ниско образование</u></p> <p>Безработните лица с ниско образование</p>	<p>Основните потребности на безработните и неактивни лица с ниско образование са свързани с</p>	<p>Малък капацитет за самостоятелно решаване на проблемите. Необходимост от стимулиране на</p>	<p>Прилагане на мерки за подобряване на достъпа до заетост и стимулиране на работодателите да разкриват нови работни места, както и</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>формират голям дял от структурата на безработицата според образователния статус (над 51 %). Сред неактивните лица ситуацията е аналогична – по-голямата част от тях са с ниско образование.</p> <p>Основните характеристики на тази уязвима група са свързани с липсата на адекватни на пазара на труда квалификация, знания и умения, което е и основната причина за тяхната много по-слабата активност на пазара на труда и ниска мотивация за труд.</p>	повишаване на професионалната квалификация съобразно нуждите на пазара на труда и подобряване на достъпа до заетост.	работодателите да наемат лица с ниско образование и да ги квалифицират според нуждите на съответното работно място.	осигуряване на възможности за повишаване на квалификацията и придобиване на ключови компетентности чрез прилагане на мерки от ОПРЧР 2014-2020.
4.	<p><u>Хора с увреждания, вкл. безработни и неактивни</u></p> <p>Трудности при</p>	<p>Интерес от подобряване на достъпа на физическата среда за хора с увреждания;</p> <p>Интерес от адаптиране</p>	<p>Нисък капацитет да инициират и извършат сами промяната.</p> <p>Сравнително висока</p>	Подобряване на социалната и техническа инфраструктура от гледна точка осигуряване на достъп за хора с увреждания чрез прилагане на мярка

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>адаптация на работното място и социалната среда, необходимост от психологическа подкрепа.</p> <p>Трудности, свързани с осигурения достъп за хора с увреждания в социалната и техническа инфраструктура.</p> <p>Липса на адаптирани работни места за хора с увреждания.</p>	<p>на работните места за хора с увреждания;</p> <p>Интерес от осигуряване на подходящи условия на труд за хора с увреждания;</p> <p>Основните потребности на тази целева група са свързани с осигуряване на подходяща психологическа и физическа подкрепа на работното място, прилагане на специализирани наставнически програми за социализирането и ефективното общуване на работното място на хората с увреждания;</p> <p>Интерес от подобряване на достъпа до заетост.</p>	<p>мотивация за участие в социалния и трудовия живот.</p>	<p>7.2. от ПРСР 2014-2020;</p> <p>Реализиране на мерки за подобряване на достъпа до заетост за хора с увреждания, стимулиране на работодателите да разкриват и адаптират работни места за хора с увреждания, изготвяне и провеждане на специализирани наставнически програми спрямо индивидуалните нужди на лицата с увреждания чрез реализиране на мерки по ОПРЧР 2014-2020;</p> <p>Участие на хората с увреждания в социални предприятия и насърчаване на социалната икономика чрез мерки от ОПРЧР 2014-2020.</p>
5.	<p><u>Наети работници</u></p>	<p>Увеличена зависимост за работните места във връзка с икономическия цикъл.</p> <p>Интереси от подобряване условията на</p>	<p>Малък капацитет.</p> <p>Мотивирани за извършване на промяна.</p>	<p>Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените чрез стимулиране на работодателите да подобрят условията на труд за заетите и да въведат нови</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
		труд, въвеждане на нови системи за развитие и управление на човешките ресурси, вкл. гъвкави форми на заетост и мобилност на работната сила. Интерес от развитието на предприемачеството и получаването на предприемачески знания и умения.		съвременни системи за развитие на човешките ресурси, вкл. гъвкави форми на заетост и мобилност на работната сила чрез прилагането на мерки инвестиционен приоритет 7 от приоритетна ос 1 на ОПРЧР 2014-2020; Насърчаване на предприемачеството и подкрепа за стартиране на собствен бизнес чрез прилагането на мерки от инвестиционен приоритет 5 от приоритетна ос 1 на ОПРЧР 2014-2020.
6.	<u>Пенсионери</u>	Риск от бедност и социално изключване, най-вече относно възможностите за активно участие в социалния и културния живот.	Малък капацитет.	Подобряване на възможностите за активен социален и културен живот, като форма за подобряване качеството на живот на пенсионерите чрез реализиране на мерки по ПРСР 2014-2020 – мярка 7.2. и специализирана мярка по ПРСР 2014-2020, насочена към изграждане на териториална идентичност.
7.	<u>Малцинства, в т.ч. роми</u> <u>Други социално изключени лица - зависими,</u> <u>бездомни лица, лица без</u>	Риск от бедност и социално изключване, в т.ч. и относно достъпа до социални и здравни услуги.	Малък капацитет.	Социално-икономическа интеграция чрез осигуряване на възможности за заетост и доходи в социални предприятия и развитие на

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<u>никакво образование и лица, пострадали от насилие;</u>			<p>социалното предприемачество чрез специализирана мярка от ОПРЧР 2014-2020 – инвестиционен приоритет 4 на приоритетна ос 2.</p> <p>Насърчаване на етническото многообразие чрез популяризиране и запазване на местната идентичност посредством прилагането на специфична за територията мярка, финансирана от ЕЗФРСР, насочена към изграждане териториална идентичност и маркетинг на дестинация.</p>
8.	<u>Жени, вкл. самотни майки с деца</u>	В по-неизгодно положение на пазара на труда, в т.ч. и относно безработицата спрямо мъжете.	Среден капацитет.	<p>Превенция на полова дискриминация.. Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост чрез прилагане на мерки по ОПРЧР 2014-2020.</p> <p>Насърчаване на женското предприемачество и социалното предприемачество чрез прилагане на мерки от ОПРЧР 2014-2020.</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
4. МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА				
	<u>МИГ, ОС на МИГ, УС на МИГ, персонал на МИГ</u>	МИГ е лицето, пряко ангажирано с изпълнението на СВОМР.	С огромна мотивация за извършване на промяна, но с ограничен капацитет в началото (капацитетът на членовете на МИГ не може автоматично да се трансформира в капацитет на МИГ). Финансовият капацитет ще остане ограничен докато МИГ вижда своята роля единствено в реализиране на СВОМР.	Обучения на екипа. Обмяна на опит с утвърдени МИГ. Развитие на капацитета за промяна на територията, извън възможностите само на СВОМР.
<u>ПУБЛИЧЕН СЕКТОР</u>				
1. ОБЩИНСКИ ОРГАНИ И ОБЩИНСКИ АДМИНИСТРАЦИИ				
	<u>Общински органи и общински администрации</u> <u>Кметове, зам.кметове и общински съветници на общините Долни Чифлик и Бяла</u>	С пряк интерес от развитието на територията.	С големи правомощия по развитието на територията, възможности за стартиране на процеси по консултиране, обединява участниците при подход „отдолу-нагоре“. Ограничени във възможностите за публични инвестиции – разчитат на средства от бюджета и	Привличане на ранен етап при разработване на местни инициативи. Включване на широк кръг от мерки за предоставяне на услуги, при които е бенефициент, а общественият интерес е забелязан – основни услуги за население и бизнеса, туристическа инфраструктура, подобряване на инфраструктура за предоставяне на културни, социални и административни услуги, развитие на социални услуги в общността.

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
			безвъзмездна финансова помощ.	
2. КМЕТОВЕ НА НАСЕЛЕНИ МЕСТА И КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ				
	<u>Кметове на населени места и кметски наместници</u>	В пряк досег с населението място и неговите проблеми, те са важен говорител на населението.	Ограничен финансов капацитет – кметствата не разполагат със собствен бюджет. Голяма мотивация за подобряване на населението от съответните населени места.	Използването им като комуникационен канал в две посоки – за предаване на информация към населението и за получаване на информация за населението и бизнеса от населеното място. Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публични администрации и публичните услуги национално, регионално и местно равнище осъществяването на реформи и постигането на добро регулиране и добро управление
3. ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЛИЦА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ				
	<u>Професионални гимназии</u> <u>Среднообразователни и начални училища</u>			

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
ВЪНШНИ ЗА ТЕРИТОРИЯТА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ - ОРГАНИ И АДМИНИСТРАЦИИ НА ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ				
	<u>МТСП</u>	<p>Основен орган за провеждането на трудовата и социалната политика.</p> <p>Пряк интерес за изпълнението на ОПРЧР и постигане на заложените цели.</p>	<p>Натрупан опит през предишния програмен период.</p> <p>Делегирането на отговорност на субрегионално ниво е новост.</p>	<p>МИГ да посещава организирани от МТСП обучения за да върви гладко изпълнението на мерките в СМР.</p> <p>Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост</p>
	<u>МИЕ</u>	<p>Основен орган за провеждането на икономическата политика.</p> <p>Пряк интерес за изпълнението на ОПИК и постигане на заложените цели.</p>	<p>Натрупан опит през предишния програмен период.</p> <p>Делегирането на отговорност на субрегионално ниво е новост.</p>	<p>МИГ да посещава организирани от МИЕ обучения за да върви гладко изпълнението на мерките в СМР</p> <p>Осигуряване на мерки за достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост, и</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
				подкрепа за мобилността на работната сила
	<u>МОСВ</u>	<p>Основен орган за провеждането на политиката по околната среда, биоразнообразието и климатичните промени.</p> <p>Пряк интерес за изпълнението на ОПОС и постигане на заложените цели.</p>	<p>Натрупан опит през предишния програмен период.</p> <p>Делегирането на отговорност на субрегионално ниво е новост.</p>	<p>МИГ да посещава организирани от МОСВ обучения за да върви гладко изпълнението на мерките в СМР.</p>
	<u>НССЗ</u>	<p>Провеждане на обучения и предоставяне на консултантски услуги.</p>	<p>Значителен опит при консултирането на земеделските производители, особено на полупазарните стопанства и младите земеделски стопани.</p>	<p>МИГ да служи като комуникационен канал до земеделските производители относно предстоящи обучения и консултантските услуги, които НССЗ предоставя.</p>
	<u>МЗХ</u>	<p>Основен орган за провеждането на аграрната политика, в т.ч. и политиката</p>	<p>Натрупан опит през предишния програмен период.</p>	<p>Използване на методическите указания, които МЗХ издава за изпълнението на СМР.</p>

Пореден №	Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
		по развитието на селските райони. Пряк интерес за изпълнението на ПРСР и постигане на заложените цели.		
	<u>ДФЗ – РА</u>	Отговорности при оценка на проектите и извършване на плащанията на дейностите – на бенефициентите по мерките по ПРСР от СМР и извършените дейности от МИГ.	Натрупан опит през предишния програмен период. Има мотивация заявленията за подпомагане и отчетните документи да бъдат изрядни (намалява се работата и се пести време за експертите при обработката на заявките).	Използване на капацитета на ДФЗ – РА за обучения на бенефициентите за отчетността на техните проекти.
	<u>Областен управител (Варна)</u>	Основен орган за провеждането на политиката на централната власт на местно ниво.	Опит при провеждане на консултации с различни заинтересовани страни.	Използване на капацитета на областния управител при необходимост за сътрудничество с други територии и заинтересовани страни.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА МНЕНИЕТО НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

УВОД

Освен „обективен“ поглед върху ситуацията на целевата територия, получен чрез Социално-икономическия анализ, за разработването на СВОМР ние се нуждаем и от поглед „отвътре“, т.е. мнението на местните общности относно техните очаквания от СВОМР и „субективното“ им мнение относно проблемите на територията. Настоящото изследване имаше за цел основно да ни запознае с гледната точка на заинтересованите страни относно проблемите на целевата територия.

Обект на изследването: Територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.

Предмет на изследването: Проблемите и възможностите пред целевата територия от гледна точка на местните заинтересовани страни.

Изследователски въпроси:

1. Оценка на удовлетворението на местните общности от проведените информационни дни.
2. Отношение на местните жители към МИГ и СВОМР.
3. Очаквания на местните актьори към СВОМР на целевата територия.
4. Оценка на качеството на работната ръка на целевата територия от гледна точка на местния бизнес.
5. Оценка на важността на проблемите на целевата територия от страна на местните актьори.

Изследователски подход, методи и инструменти.

За изследване на мнението на заинтересовани страни от територията на МИГ Долни чифлик и Бяла относно проблемите пред целевата територия бе използван дескриптивен подход. Мотивите за избор на подхода бяха, че ключовите проблеми са идентифицирани в Споразумението за партньорство и оперативните програми за настоящия програмен период. Изследването имаше за цел да установи доколко важни са смятани тези проблеми от заинтересованите страни от територията. Мнението на заинтересованите бе изследвано чрез количествени методи. Изследователски инструмент – структурирана анкета.

Измервателни скали. Използваните измервателни скали са слаби – ординална скала за измерване на удовлетворението от проведените информационни дни, номинална и ординална за измерване на очакванията към СВОМР и номинални скали за оценка на качеството на работната ръка и проблемите на целевата територия.

Това ограничава по-сложен анализ на получените резултати. Но използването на слаби скали позволи да бъдат обхванати голям брой въпроси, улеснявайки

анкетиранияте при даване на техните оценки. Още повече, че предвид ограничения бюджет на изследванията бе необходимо да бъдат търсени ценово по-ефективни изследователски инструменти (каквото е анкетата спрямо интервюто), което наложи облекчаване на сложността на въпросника.

Отговорите на изследователски въпроси 3, 4 и 5 бяха тълкувани както следва:

1. От изключително значение за територията – посочените от над 75% от отговорилите.

2. От голямо значение за територията – посочените от над 50% и до 74,99% от отговорилите.

3. От умерено значение за територията – посочените от над 25% и до 49,99% от отговорилите.

4. От малко значение за територията – посочените от до 24,99% от отговорилите.

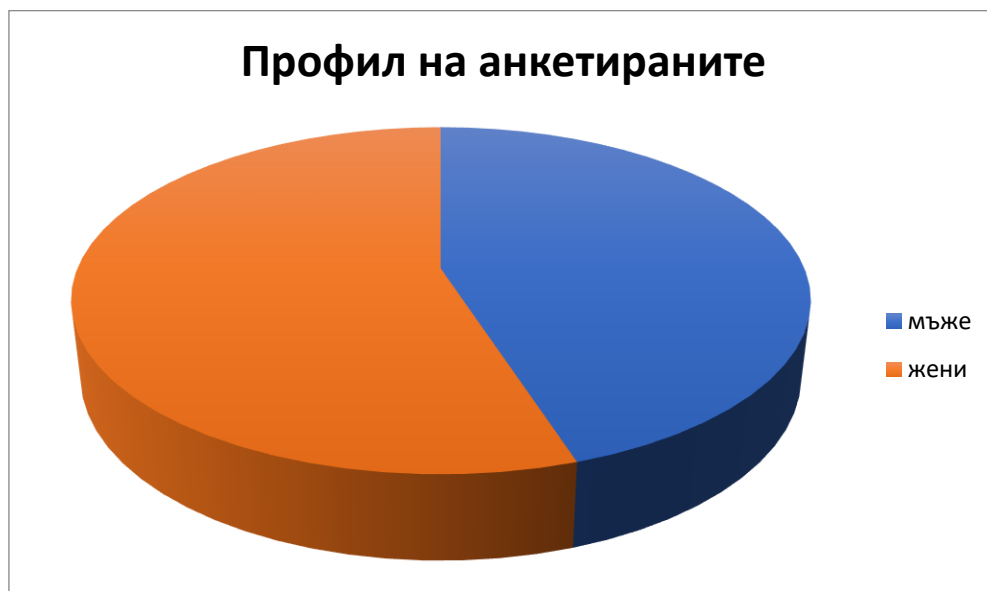
План на извадката. В действителност бяха обхванати малко под 0,5% от населението на целевата територия. Извадката е „извадка на отзовалите се“, т.е. не е случайна. Малкият обем на извадката и, особено, неслучайният подбор не позволяват да се правят статистически заключения относно генералната съвкупност.

Затова нашето тълкуване на резултатите е, че изследването отразява мнението на най-активните и най-ангажираните с развитието на целевата територия.

Профил на анкетираните

Общият брой на попълнените анкети е 100. Разпределението по пол на анкетираните е 55 жени (55%) и 45 мъже (45%). Фиг. №1

Фиг. №1

По признака възраст 20 от анкетираните (20%) са на възраст до 29 години, 20 (20%) са между 29 и 40 години, 30 (30%) са на възраст между 40 и 50 години, 28 (28%) са на възраст между 50 и 65 години и 2 (2%) са на възраст над 65 години. (Фиг.№2)

Фиг.№2

По признака образование разпределението на анкетираните е както следва: със основно образование са 5 (50%), средно образование са 60 (60%), с полувисше са 10

(10%) и 25 (25%) от анкетираните са с висше образование. (Фиг. №3)

Фиг.№3

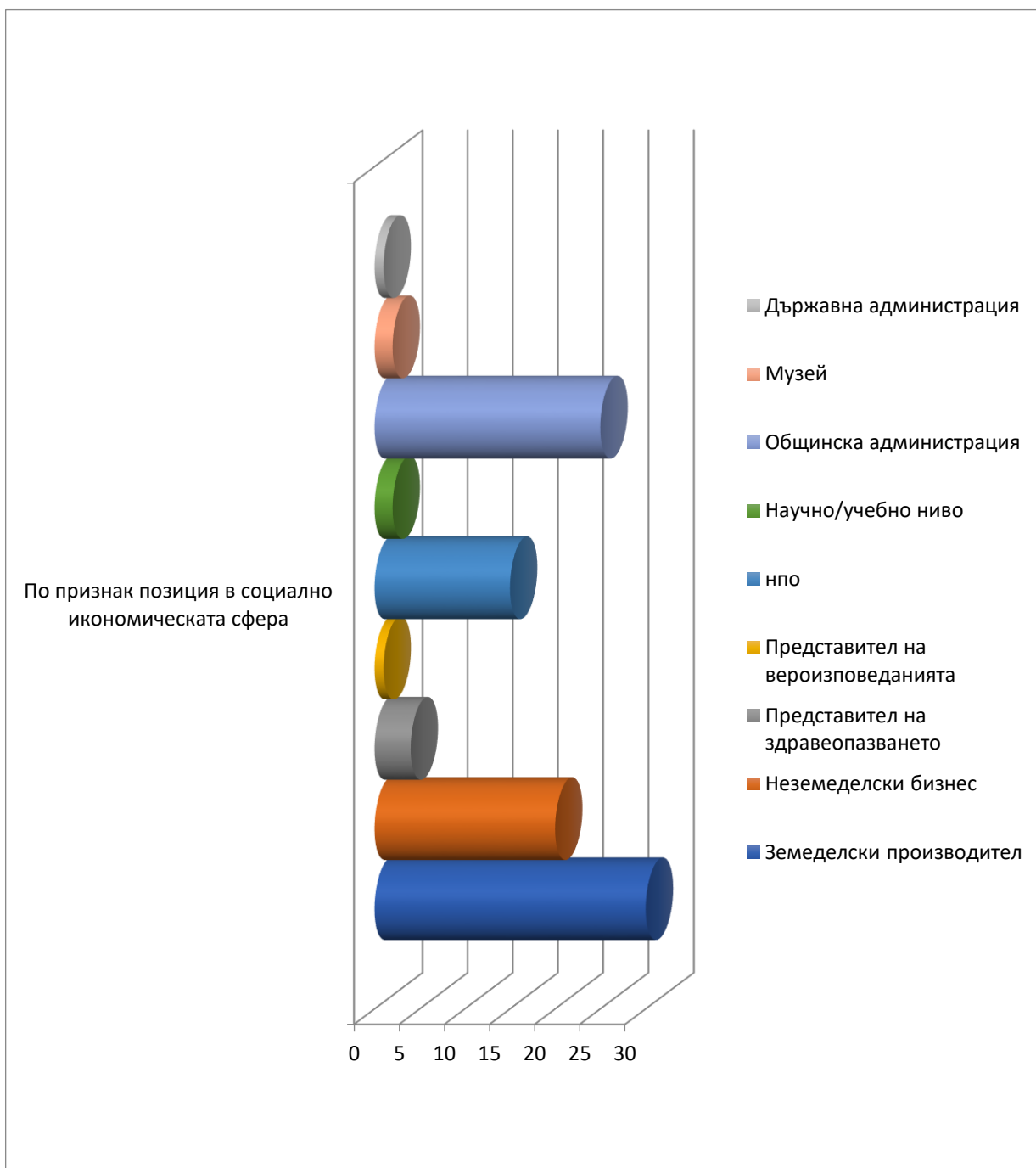

По признака позиция в социално-икономическата сфера, разпределението на анкетираните е както следва Таблица №1:

Таблица №1

	брой	дял (%)
Представител на бизнеса – земеделски	30	30%
Представител на бизнеса – неземеделски	20	20%
Държавна администрация (Регионални структури)	1	1%
Общинска администрация	25	25%
Представител на здравеопазването	4	4%
Представител на вероизповеданията	1	1%
Представител на нестопанския сектор, вкл. читалища и ФЛ	15	15%
Научно/ учебно звено	2	2%
Музей	2	2%

Фиг.№4

Удовлетвореност от проведените информационни дни

Като цяло удовлетвореността от проведените информационни дни е висока.

1. На въпроса „Запознахте ли се на проведените информационни дни, срещи и други събития за информиране с основните цели и принципи, залегнали в Подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР)?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №2:

Таблица №2

	брой	дял (%)
Да	85	85%
В основни линии	16	16%
Не	3	3%

2. На въпроса „Запознахте ли се на проведените информационни дни, срещи и други събития за информиране с възможностите, които предлага прилагането на интегрирана многофондова Стратегия за ВОМР на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла, финансирана през настоящия програмен период по повече от един от Европейските структурни и инвестиционни фондове чрез: Програмата за развитие на селските райони, Оперативна програма Околна среда, Оперативна програма Развитие на човешките ресурси и Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №3:

Таблица №3

	брой	дял (%)
Да	88	88%
В основни линии	12	12%

Отношение към МИГ и ВОМР

На декларативно ниво съпричастността към МИГ и ВОМР е сравнително висока.

3. На въпроса „Желаете ли да бъдете член на МИГ Долни чифлик и Бяла в качеството Ви на заинтересована страна като представител на сектора, в който попадате съобразно основното Ви занятие/ дейност, които извършвате (публичен, стопански или нестопански), както и да се включвате впоследствие активно в дейността на МИГ за постигане целите на Сдружението?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №4:

Таблица №4

	брой	дял (%)
Да	89	89%
Не	11	11%

4. На въпроса „Като представител на заинтересована страна имате ли мотиви/ интерес от прилагането на Подхода ВОМР чрез разработване и реализиране на Стратегия за ВОМР на територията на действие на МИГ Долни чифлик и Бяла?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №5:

Таблица №5

	брой	дял (%)
Да, имам интерес	90	90%
Проявявам слаб интерес	7	7%
Не проявявам интерес	3	3%

Очаквания към Стратегията за ВОМР

5. Очакванията към прилагането на СВОМР са високи. На въпроса „Какви са Вашите очаквания при прилагането на Стратегия за ВОМР на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла?“ отговорили са 100 от анкетираните, както следва в

Таблица №6:

Таблица №6

	брой	дял (%)
Високи	85	85%
Положителни	10	10%
Ниски	0	0%
Не мога за преценка	5	5%

6. Очакванията към прилагането на СВОМР за времеви хоризонт, в който ще донесе промяната са умерени. На въпроса „Според Вашата преценка, постигнатите резултати от прилагането на Подхода ВОМР чрез Стратегия за ВОМР ще бъдат от полза за местната общност най-вече в:“ отговорили са всички 100 анкетираните, както следва в Таблица №7:

Таблица №7

	брой	дял (%)
Краткосрочен период (1-2 години)	46	46%
Средносрочен период (3-5 години)	42	42%
Дългосрочен период (над 5 години)	3	3%
Не мога да преценка	9	9%

7. Очакванията към СВОМР относно сферите, в които ще донесе ползи са разнообразни, но се открояват някои. На въпроса „Според Вас в кои от изброените сфери ще се постигнат ползи с прилагането на многофондова Стратегия за ВОМР на територията на двете общини?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетираните, както следва (резултатите са представени в Таблица № 8):

Таблица №8

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Селско и горско стопанство	30	30%
Преработка и маркетинг на земеделска продукция	7	7 %
Развитието на микропредприятия, малки и средни предприятия и предприемачество	75	75%
В сферата на заетостта и намаляването на безработицата	70	70%
Опазване и промотиране на нематериалното културно-историческо наследство, свързано с традициите и селския бит, насочено към популяризиране на териториалната идентичност	68	68%
Култура - чрез подкрепа за съществуващи читалища и други културни институции на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла	29	29%
Инфраструктура, насочена към подобряване облика и привлекателността на населените места – рехабилитация/ ремонт на улици, площади, обществени сгради, зелени площи, осветление и др.	60	60%
Туризм и свободно време	80	80%
Социални услуги	28	28%
Здравни услуги	43	43%
Образование, спорт и отдих	45	45%
Подобряване на материалните активи	85	85%
Насърчаване на иновациите	85	85 %
Околната среда и екология	42	42%
Услуги, свързани с прилагането на информационните и комуникационни технологии	20	20%
Услуги, обслужващи бизнеса на територията на двете общини	40	40%

Изводи: Според очакванията на местното население на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ най-големи ползи Стратегията за ВОМР би могла да донесе

в следните сфери:

1. Подобряване на материалните активи – 85 % от анкетираните имат очаквания за ползи в тази посока

2. Насърчаване на иновациите – 85 % от анкетираните очакват Стратегията да подпомогне развитието на територията чрез насърчаване на иновациите;

3. Туризъм и свободно време – 80 % от анкетираните са избрали тази сфера като приоритетна за развитие и очаквани ползи от Стратегията;

4. Развитие на микропредприятията, малките и средни предприятия – 75 % от анкетираните;

5. Очаквания за ползи в сферата на заетостта и намаляването на безработицата – 70 % от анкетираните имат очаквания в тази насока;

6. Опазване и промотиране на нематериалното културно-историческо наследство, свързано с традициите и селския бит, насочено към популяризиране на териториалната идентичност – 68 % от анкетираните смятат, че Стратегията за ВОМР може да има положителен принос в тази насока;

7. Инфраструктура, насочена към подобряване облика и привлекателността на населените места – рехабилитация/ ремонт на улици, площади, обществени сгради, зелени площи, осветление и др. – 60 % от анкетираните очакват ползи в тази насока.

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите): да бъдат включени сферите с изключителни и големи очаквания; по възможност да бъдат включени и сферите с умерени очаквания.

Качество на работната ръка

Като цяло, качеството на работната ръка е оценено като ниско от бизнеса на територията, особено в неземеделските дейности.

На въпроса „В сектора, чийто представител сте, налице ли са проблеми по отношение качеството на работната сила и ако отговорът Ви е „ДА“, моля посочете основните аспекти, които влияят на конкурентоспособността на работната сила?“ утвърдително отговарят 76 представители на земеделския сектор (останалите 24 отговарят отрицателно), всички представители на неземеделския бизнес отговарят утвърдително. Разпределението на отговорите е представено в следващите две таблици №9 и №10:

Таблица №9

бизнес - земеделски	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Нисък образователен статус	20	66,66%
Ниски базисни компетенции	12	40,00%
Нисък професионален статус	20	66,66%
Недостиг на квалифицирана работна ръка	28	93,33%
Недостиг на специалисти на територията	14	46,66%

Таблица №10

бизнес - неземеделски	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Нисък образователен статус	15	75%
Ниски базисни компетенции	10	50%
Нисък професионален статус	17	85%
Недостиг на квалифицирана работна ръка	19	95%
Недостиг на специалисти на територията	13	65%

Извод: Основните проблеми пред бизнеса по отношение качеството на работната среда са свързани с недостига на квалифицирана работна ръка и специалисти на територията. Основните причини за това бизнесът открива в ниския професионален и образователен статус и недостига на квалифицирана работна ръка.

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите): да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения за бизнеса.

Проблеми на територията

По-долу са представени проблемите на територията в икономическото развитие, социалното развитие, околната среда и селското и горското стопанство и териториалното развитие според мнението на респондентите.

Проблеми пред икономическото развитие

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане за постигане на конкурентно икономическо развитие на територията?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са представени в низходящ ред на посочените отговори в Таблица №11):

Таблица №11

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Селско стопанство и преработка на първична земеделска продукция – подпомагане на земеделските стопани за развитие на нови земеделски култури и внедряване на нови технологии, повишаване на производствения капацитет и качеството на произвежданата преработена земеделска продукция	49	49%
Повишаване квалификацията на работната сила	55	55%
Насърчаване на неземеделски производства /създаване на работни места извън земеделието/	74	74%
Насърчаване създаването и развитието на микропредприятия	62	62%
Развитие на устойчив туризъм	72	72%
Подкрепа за растеж на предприятията чрез подобряване на производствения капацитет, качеството и насърчаване използването на ИКТ.	53	53%
Подкрепа за разработване на иновации	71	71%
Насърчаване на предприемаческата активност, вкл. на младежите;	55	55%
Подобряване на достъпа на бизнеса до пазари	49	49%
Стимулиране производството на иновативни продукти	58	58%
Създаване на благоприятна бизнес среда чрез диверсификация и алтернативни дейности	76	76%

Подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет	22	22%
Развитие на предприемачеството и капацитета за растеж с грижа към околната среда	55	55%
Насърчаване на предприемаческата активност на жените и на малцинствените групи	27	27%
Устойчиво управление и развитие на местните ресурси	45	45 %
Развитие на сътрудничеството между бизнеса и научните среди за внедряване на иновации в предприятията	43	43%
Развитие на благоприятна среда и инфраструктура за разработване и въвеждане в практиката на иновациите	15	15%

Изводи: Местното население определя следните приоритетни сфери за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика:

1. Преобладаващата част от анкетираните смятат, че основната приоритетна сфера за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика е **чрез диверсификация и алтернативни дейности (76 %)** и **насърчаване на неземеделските производства (74 %)**. Сред приоритетните области за диверсификация се откроява **развитието на устойчив туризъм** – подкрепен от 72 % от анкетираните;

2. Възможност за повишаване на конкурентоспособността анкетираните намират и чрез **подкрепа за разработване на иновации** – 71 % от анкетираните и стимулиране производството на иновативни продукти - 58 % от анкетираните.

3. На следващо място се нарежда **насърчаването на предприемачеството** като подход за повишаване на конкурентоспособността на територията, което е подкрепено от 55 % от анкетираните. Подкрепа получава и насърчаването на предприемаческата активност сред жените, уязвимите и малцинствени групи;

4. Подкрепа за растеж на предприятията чрез подобряване на производствения капацитет, качеството и насърчаване използването на ИКТ – това е друга приоритетна област, определена от местното население като потенциална възможност за повишаване на конкурентоспособността.

5. Друга възможност за повишаване на конкурентоспособността е подпомагане на селскостопанското производство, преработката и маркетинга на земеделска продукция – 49 % от анкетираните;

6. Като приоритетна област за повишаване на конкурентоспособността заинтересованите страни определят и устойчивото управление и развитие на местните ресурси.

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите): да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; по възможност да бъдат включени и мерки за преодоляване на проблемите с умерени значения.

Проблеми пред социалното развитие

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане в областта на социалното развитие на целевата територия?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са представени в низходящ ред на посочените отговори в таблица №12):

Таблица №12

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Преодоляване на негативните тенденции на пазара на труда, свързани с безработицата и заетостта	90	90 %
Повишаване на пригодността за заетост на безработните и групите в неравностойно положение, както и на достъпа до заетост на икономически неактивни и безработни лица	80	80%
Насърчаване и подпомагане на младежката заетост	66	66%
Обучения, насочени към повишаване на професионална квалификация за придобиване на ключови компетентности	70	70%
Подкрепа за предприятията по отношение на човешките ресурси и условията на труд, въвеждане на гъвкави форми на заетост и по-добро съчетаване на личния и професионалния живот	48	48%
Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи (основно за възрастни работници)	58	58%
Подобряване на качеството и достъпността на услугите и инфраструктурата за туризъм, спорт и отдих	58	58%
Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, вкл. здравни и социални услуги от общ интерес – за хора с увреждания в изключително тежко положение и за хора	30	30%

над 65 г. в невъзможност за самообслужване		
Интеграция на маргинализираните общности, в т.ч. лицата от уязвими етнически общности с фокус върху ромите, мигранти, участници с произход от други държави	37	37%
Повишаване на качеството и достъпността до образование	35	35%
Подобряване качеството на живот на бедните хора в общините чрез осигуряване на възможности за заетост и доходи	61	61%
Интеграция на малцинствените групи	38	38%
Насърчаване на предприемачеството и възможностите за осигуряване на заетост чрез самонаемане	46	46 %
Подобряване и разнообразяване на културните дейности	62	62%
Подобряване на качеството и достъпността на услугите за свободното време на децата и младежите	68	68%
Осигуряване на качествени услуги и програми за възрастните хора	54	54%
Въвеждане в предприятията на обучителни методи и програми, основани на практиката	48	48%
Подкрепа за местни социални дейности за социално включване	48	48%
Разработване и внедряване в предприятията на системи за обучение на заети	42	42%
Насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства	32	32%
Осигуряване на заетост, обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване; стимули за работодатели за мобилност с цел работа	52	52%
Достъп до услуги за социално включване и здравеопазване (в общността или в домашна среда) и подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето	30	30%
Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция	40	40%

на здравето		
Подкрепа за услуги за заети и работодатели с цел превенция или смекчаване последствията от икономическо реструктуриране	39	39%
Подобряване на достъпа до здравни услуги	37	37%
Повишаване на сътрудничеството между общините, бизнеса и неправителствения сектор при планиране и прилагане на социалните дейности	35	35%
Осигуряване на повече възможности за учене през целия живот, адекватност на знанията и уменията на работещите спрямо нуждите на бизнеса	32	32%
Осигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот	30	30%
Обучения за мениджъри на МСП и предприемачи - подобряване на управленски и предприемачески умения	54	54%
Подобряване на достъпността на услуги за образование и професионалната квалификация на възрастни	31	31%
Подкрепа за „зелени“ модели за организация на труда в предприятията	17	17%
Подпомагане на социалното предприемачество, насърчаване на социалната икономика с цел улесняване на достъпа до заетост	56	56%
Обучение и квалификация за лицата, за които се осигурява заетост в социалните предприятия - подкрепа за партньорства и разпространение на добри практики	54	54%
Развитие на социалната икономика и подкрепа за социалните предприятия	66	66%

Изводи:

1. Като най-приоритетна област в сферата на социалното развитие въз основа на извършеното проучване сред местното население се очертава **Преодоляването на негативните тенденции на пазара на труда, свързани с безработицата и заетостта** (с дял на отговорилите положително на този въпрос – 90 % от всички анкетирани). Според мнението на анкетираниите усилията в тази посока следва да бъдат насочени към **повишаване на пригодността за заетост на безработните и групите в неравностойно положение, както и на достъпа до заетост на икономически неактивни и безработни лица** (80 % от анкетираниите), подкрепа за предоставяне на

обучения, насочени към повишаване на професионална квалификация за придобиване на ключови компетентности (70 %), насърчаване на младежката заетост (66 %), Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи (основно за възрастни работници) – 58 %.

2. Приоритетна област в социалната сфера е и **подобряването условията на труд в предприятията с 48 % подкрепа сред анкетиранияте**. Те смятат, че следва да бъдат приоритетно подкрепени предприятията по отношение на човешките ресурси и условията на труд чрез въвеждане на гъвкави форми на заетост и по-добро съчетаване на личния и професионалния живот, вкл. разработване и внедряване в предприятията на системи за обучение на заети;

3. **Социалното предприемачество** се възприема от местното население като приоритетна област от 56 % от анкетиранияте, като 54 % от тях смятат, че следва да се осигури подкрепа за повишаване на професионалната квалификация на заетите в социалните предприятия. Без да дават точна формулировка за приоритетната област 61 % от анкетиранияте смятат, че може да бъде постигнато подобряване качеството на живот на бедните хора в общините най-вече чрез осигуряване на възможности за заетост и доходи;

4. **Насърчаването, на предприемачеството и възможностите за осигуряване на заетост чрез самонаемане** е друга приоритетна област за развитие на социалната сфера, подкрепена от 46 % от местното население. Подобряването на управленските и предприемачески умения се счита за приоритетна област от 54 % от анкетиранияте.

5. По отношение на достъпа до социални услуги като основни приоритети се очертават подобряването на социалната инфраструктура с акцент върху **подобряване на качеството и достъпността на услугите за свободното време на децата и младежите** (68 % от анкетиранияте), подобряването на достъпа до културни дейности (61 % от анкетиранияте) и **подобряване на качеството и достъпността на услугите и инфраструктурата за туризъм, спорт и отдих** (58 % от анкетиранияте).

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите): да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; по възможност да бъдат включени и мерки за преодоляване на проблемите с умерени значения.

Проблеми пред опазване на околната среда

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане в областта на околната среда?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са представени в низходящ ред на посочените отговори в Таблица №13):

Таблица №13

	брой на посочилит	дял на посочилите

	e	(%)
Подобряване на облика и привлекателността на населените места	82	82%
Опазване на качеството на водите	78	78%
Опазване на качеството на въздуха	78	78%
Опазване на качеството на почвите	78	78%
Създаване на работни места	78	78%
Опазване и развитие на зелените площи и зони	78	78%
Използване на възобновяеми източници на енергия /програми за икономия на енергия, повишаване на енергийната ефективност/	84	84%
Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове в Защитени зони от НАТУРА 2000	43	43%
Насърчаване на обществената ангажираност за опазване на околната среда	43	43%
Изграждане и поддържане на инфраструктура, необходима за възстановяване на природни местообитания и видове	36	36%
Инвестиции в конзервационни дейности за поддържане/ подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания: опазване на растителни и животински видове	31	31%
Организиране и провеждане на иновативни екологични събития на местно ниво с цел осигуряване на широка обществена подкрепа и затвърждаване на интереса към НАТУРА 2000.	29	29%
Опазване на биоразнообразието от местните общности, които най-добре го познават	29	29%
Припознаване на мрежата НАТУРА 2000 като възможност, а не като ограничение	21	21%
Разделно събиране на отпадъците	18	18%
Ограничаване на антропогенното замърсяване на защитените зони	16	16%
Повишаване капацитета на общността в сферата на околната среда	19	19%

Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата НАТУРА 2000	18	18%
--	----	-----

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите) – да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; да се разработят мерки за запознаване с екосистемните услуги и осъзнаването на мрежата НАТУРА 2000 като възможност, а не като ограничение.

Проблеми пред селското и горското стопанство и териториалното развитие

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане в областта на селското и горското стопанство и селските райони?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички анкетиращи, както следва (резултатите са представени в низходящ ред на посочените отговори в Таблица №14):

Таблица №14

	брой на посочили те	дъл на посочилите (%)
Подобряване на социалната и техническа инфраструктура	68	68 %
Подобряване на туристическата инфраструктура	40	40 %
Развитие на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията	39	39 %
Подобряване на жизнеспособността на стопанствата и конкурентоспособността на всички видове земеделие	55	55%
Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони	72	72 %
Съхранение и увеличаване на почвеното плодородие	63	63%
Повишаване на инвестициите в неземеделските сектори на селските райони и подкрепа за предприемачеството	63	63 %
Повишаване на жизнеспособността и устойчивостта на малките земеделски стопанства	41	41%
Подобряване на достъпа до външни финансови средства	61	61%
Повишаване на конкурентоспособността на	59	59%

стопанства в секторите мляко, месо, плодове и зеленчуци, етерично-маслени култури		
Повишаване качеството на храните и най-вече на местните храни от територията	58	58%
Подобряване условията на отглеждане на животните и повишаване качеството на произвежданите животински продукти	58	58%
Скъсяване веригите на доставки, насърчаване на местните пазари и подобряване на маркетинга на земеделски продукти	56	56%
Увеличаване на броя и развитие на стопанствата на млади земеделски стопани с подходяща квалификация	42	42%
Насърчаване на новаторски селскостопански технологии и устойчивото управление на горите	34	34%
Предотвратяване и намаляване на замърсяването от селското стопанство	33	33%
Насърчаване на доброто организиране на хранителната верига, в т.ч. преработката и търговията със селскостопански продукти, хуманното отношение към животните и управлението на риска в селското стопанство	31	31%
Ускоряване на модернизацията и технологичното обновление на земеделските стопанства	30	30%
Съхранение на дела на полу-естествените тревни местообитания с висока природна стойност	29	29%
Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони	28	28%
Повишаване на квалификацията и на управленските умения	27	27%
Подобряване на капацитета на участниците в организацията за трансфер на знания и иновации	29	29 %
Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура	27	27%
Повишаване квалификацията и управленските умения	26	26%
Подобряване на организацията за трансфер на	24	24%

знания и иновации		
Въвеждане на системи за превенция на пожарите в горите	24	23%
Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство	23	23%
Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горското стопанство	22	22%
Ускоряване на иновациите, подобряване на енергийната ефективност и технологичното обновление в хранителната промишленост	23	23%
Подобряване на вертикалното и хоризонталното сътрудничество между земеделските производители, преработватели и търговци	22	22%
Повишаване на енергийната ефективност	22	22%
Подкрепа за развитие на биологичното земеделие	21	21%
Ускоряване на процеса на комасация на земята	20	20%
Опазване на застрашените от изчезване редки породи животни и традиционни, застрашени от изчезване сортове растения	20	20%
Увеличаване на дела на биологичното производство	22	22%
Подкрепа на земеделски стопанства и фирми от хранителната промишленост, ориентирани фирмените си стратегии към качество и иновации	18	18%
Повишаване конкурентоспособността на дърводобива и дървопреработващата промишленост	13	13%
Подобряване на икономическите резултати на фирмите в горското стопанство, дърводобива и първичната преработка на дървесина	13	13%
Развитие на местния капацитет за устойчиво развитие	34	34%
Подобряване на управлението на риска в земеделските стопанства	12	12%
Подкрепа за увеличаване лесистостта и	12	12%

възстановяване на горския потенциал		
Повишаване на осведомеността	10	10%
Осигуряване на достъп до фиксирана широколентова мрежа в населените места без покритие	10	10%

Изводи:

По отношение на териториалното развитие основните проблеми, които трябва да бъдат адресирани от Стратегията за ВОМР според местното население, участвало в проучването са, както следва:

1. Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони, подкрепено от 72 % от анкетираните. В тази област с най-висок дял със 63 % като възможност за решаване на проблемите се очертават мерките за повишаване на инвестициите в неземеделските сектори на селските райони и подкрепа за предприемачеството.

2. Подобряването на социалната и техническа инфраструктура е друг сериозен проблем според местното население, който трябва да бъде адресиран от Стратегията за ВОМР – подкрепен от 68 % от анкетираните;

3. Подобряване на туристическата инфраструктура също е важна приоритетна област за местното население, подкрепена от 40 % от анкетираните.

4. Развитието на териториална идентичност и маркетинга на дестинацията е подкрепен от 39 % от местното население като приоритетна област.

По отношение на селското и горското стопанство основните проблеми, които следва да бъдат обхванати от Стратегията за ВОМР са изброени по-долу:

1. Подобряване на жизнеспособността на стопанствата и конкурентоспособността на всички видове земеделие, подкрепено от 55 % от анкетираните.

2. Основните приоритетно области в сферата на селското стопанство, очертани от местното население са: Съхранение и увеличаване на почвеното плодородие (подкрепено от 63 % от анкетираните), повишаване качеството на произвежданите плодове и зеленчуци, месо и мляко и етерично-маслени култури с 59 % дял сред анкетираните, развитие на стопанствата на младите земеделски стопани (подкрепени от 42 % от анкетираните), повишаване на енергийна ефективност (22 % подкрепа сред анкетираните) и увеличаване на биологичното производство (21 % от анкетираните).

3. В областта на преработката на земеделска продукция като основен проблем за решаване се очертава повишаването качеството на храните и най-вече на местните храни от територията (58 % подкрепа от анкетираните);

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите) – да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; по възможност да бъдат включени и мерки за преодоляване на проблемите с умерени значения.

ИЗСЛЕДВАНЕ на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка, потенциала за развитие на територията и възможностите за решаване на проблемите

УВОД

Настоящото Изследване на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка, к има за цел да определи структурата на проблемите на целевата територия така, като ги виждат местните актьори. Обобщените данни от проведените фокус групи /общо 4 броя/ послужиха за разработване на Дърво на проблемите. Проучването беше допълнено чрез провеждането на фокус групи за идентифицирани на потенциалните възможности за решаване на проблемите и прецизиране на целите и приоритетите на стратегията/3 броя/, както и провеждане на казусни изследвания в рамките на проведените 3 допълнителни срещи със заинтересованите страни за консултиране разработването на Стратегия за ВОМР в рамките на втори прием по мярка 19.2.

Изследователски подходи, методи и аналитичен инструментариум

Подходът, използван при Изследване на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка бе формулативен. Това бе обосновано от необходимостта да бъде изследвано как заинтересованите страни от целевата територия виждат логическата структура на проблемите. Методите на изследване бяха качествени. Избраният изследователски инструментариум бе дискусии във фокус групи, съставени по сектори заинтересовани страни – бизнес сектор (земеделски бизнес и неземеделски бизнес), неправителствен сектор и публичен сектор. Проведени бяха четири дискусии във фокус групи – по една за всеки от описаните сектори заинтересовани страни.

Сценарий на провеждане на дискусиите във фокус групите

1. Кратко встъпление относно разработваната СВОМР.

2. Въвеждаща дискусия, на която се представят на участниците във фокус групата общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия, идентифицираните заинтересовани страни от територията и препоръките за адресиране на техните интереси в СВОМР.

3. Представяне на участниците на основните изводи и ключовите проблеми, идентифицирани в резултат от разработването на Социално-икономическия анализ

4. Провеждане на дискусия във фокус групите, имаща за цел групировка на сходните по мнението на участниците проблеми и определяне от какъв или какви по-обща проблеми те са част. Тя бе проведена на две стъпки:

4.1. На участниците в дискусиите бе представен списък с основните изводи и ключови проблеми, получени от Социално-икономическия анализ, както и измеренията на териториалната конкурентоспособност (икономическа конкурентоспособност, екологична, социална и културна устойчивост) и подхода за

постигане на териториална конкурентоспособност (работа в мрежи и вътрешнотериториални взаимодействия). Чрез груповите дискусии бяха разпределени основните изводи и ключовите проблеми към съответните измерения. Тези измерения бяха по-късно използвани за основа на определяне на приоритетите на целевата територия.

4.2. Така разпределените по измерения основни изводи и ключови проблеми бяха групирани по сходство чрез дискусии във фокус групите. Така получените групи ключови проблеми послужиха за определяне на приоритетните проблеми на целевата територия.

5. Обобщаване на резултатите и разработване на Дърво на проблемите. Обобщените резултати послужиха за разработване на Дърво на проблемите до ниво приоритетни проблеми. На тази база впоследствие чрез експертна работа бяха определени специфичните проблеми към съответните приоритетни проблеми, явяващи се причина спрямо приоритетните проблеми. Допълнително чрез експертна работа бяха наименувани приоритетите и приоритетните проблеми, отразявайки групирани в тях основни изводи и ключови проблеми.

6. Разиграване на сценарии за възможности за решаване на ключовите проблеми според потенциала за развитие на територията.

Казусни изследвания

В допълнение към проведените фокус групи за прецизиране и формулиране на целите и приоритетите в Стратегията за ВОМР беше използван и метода на казусните изследвания. Избраният изследователски подход беше изследвани Казуси, разрешаващи проблем – използват систематични и изобретателни техники за изход от ситуацията. По време на казусните изследвания участниците демонстрираха високо ниво на креативност и даване на предложения за иновативни подходи за решаване на проблемите. Приносът на казусните изследвания в актуализирането и прецизирането на Стратегията за ВОМР във връзка с обявения втори прием по мярка 19.2. от ПРСР 2014-2020 са обобщени по-долу:

- Фокусиране върху дисциплината и задържане на вниманието на участниците;
- Спомага за адекватното вземане на решение и изследване на възможностите за решаване на проблемите в дълбочина;
- Бяха разгледани вече прилагани успешни и неуспешни стратегии за развитие на бизнеса и местната икономика;
- Осигури реални детайли за анализ;
- Обхваща широк спектър от възгледи и мнения на заинтересованите страни;
- Бяха обвързани с минали, настоящи и съвременни случаи и проблеми пред местното развитие.

Резултати

При изпълнение на стъпка 4.1. бе забелязано, че често участниците във фокус групите се затрудняват да направят разлика между социалната и културната устойчивост. Затова бе взето решение тези две измерения да се обединят в едно. Така получените измерения на проблемите бяха сведени до 4 – 1. икономическа конкурентоспособност, 2. екологична устойчивост 3. социална и културна устойчивост и 4. подход за постигане на териториална конкурентоспособност. Тези измерения ще бъдат наричани по-нататък подходи за решаване на проблемите.

Очертаните възможности за развитие на територията следва да се превърнат в реалност, благодарение на мерките за реализация, заложи в стратегията. Стратегията за ВОМР е инструмент, насочен към по-отворен, прозрачен и ясен подход в процеса на взимане на стратегически решения. Стратегията следва да се разглежда в контекста на нейната роля на един устойчив начин за развитие на територията. Резултатите ще имат непосредствен ефект върху фирми и организации, както и върху свързаните с тях наети лица, фирми доставчици и др. Това е един от непосредствените, но краткосрочни желани резултати. По-важното е, че изпълнението на стратегията ще се свързва със създаването на „добра практика“, която да увлича след себе си репродуцирането на нов модел на поведение за развитие и правене на бизнес. Създаване на условия за технологично развитие на икономиката и повишаване конкурентоспособността на изследваната област ще се постигне чрез ясно изразени приоритети, изпълнение на краткосрочни и средносрочни цели и постигане на резултатите от направения анализ.

Обобщавайки данните от проведените проучвания на територията, фокус-групи и казусни изследвания са формулирани стратегически цели и приоритети на стратегията, пряко свързани с подобряването на жизнената среда и качеството на живот и постигането на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж, както следва:

I. Стратегически цели:

Стратегическа цел 1. Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла

Стратегическа цел 2. Устойчив и интелигентен растеж на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла

Стратегическа цел 3. Приобщаващ растеж, основан на устойчива и качествена заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното

II. Специфичните цели и приоритети по Стратегическа цел 1. Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла

Очертаните специфични цели по приоритета са, както следва:

1. Подобряване на социалната и техническа инфраструктура с приоритетни области:

- ✓ изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване – детски площадки, паркове, площи, зелени площи;
- ✓ изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива – мобилни сцени и др.;
- ✓ инвестиции, оказващи положително въздействие върху околната среда;
- ✓ обхващане на възможно най-голям брой населени места.

2. Подобряване на туристическата инфраструктура и инфраструктурата за отдих с приоритетни направления:

- ✓ Инвестиции за туристически атракции или посетителски центрове, свързани с представяне и експониране на местното природно, културно или историческо наследство;
- ✓ Инвестиции в туристическа инфраструктура - информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки;
- ✓ Инвестиции в центрове за изкуство и занаяти, имащи за цел маркетинг на дестинацията Долни Чифлик и Бяла;
- ✓ Инвестициите, водещи до подобряване на околната среда, вкл. чрез мерки за подобряване на енергийната ефективност на туристическата инфраструктура;
- ✓ Обхващане на възможно най-голям брой населени места;
- ✓ Внедряването в практиката на нов или значително подобрен продукт, нов процес, нов маркетингов метод, или нов организационен метод, организация на работното място, или външни връзки, които водят до развитието на туризма на територията на МИГ.

Специфичните цели по т. 1 и т. 2 могат да бъдат обединени в един приоритет, насочен към Повишаване на териториалната конкурентоспособност и качеството на живот чрез инвестиции в социална, техническа и туристическа инфраструктура.

3. Разкриване на потенциала, валоризация и популяризиране на местното природно, културно и историческо наследство на територията на МИГ, вкл. чрез разнообразяване на местната икономика;

4. Активизиране на читалищата и НПО за развитие на териториална идентичност, вкл. опазване на местната културна идентичност, традиции и обичаи, организиране и провеждане на фестивали и събития, дигитализация на местното природно и културно наследство и др.

Очертаните възможности за решаване на проблемите, свързани с местната идентичност и маркетинга са, както следва:

- ✓ Валоризация на природното и културно-историческо наследство на цялата територията на МИГ;
- ✓ Опазване на природното наследство;
- ✓ Разработване на търговски марки или позициониране на търговски марки за селскостопански продукти от местен характер;
- ✓ Активизиране на местното население във възможно най-голям брой населени места;
- ✓ Широко медийно отразяване на организиранияте събития и мероприятия;
- ✓ Прилагане на иновативни подходи;
- ✓ В частния сектор: развитие на културни и творчески индустрии, креативни и рекреативни индустрии, индустрия за здравословен начин на живот и ИКТ, базирани на местните природни и културно-исторически индустрии;

Специфични цели 4 и 5 могат да бъдат обединени чрез формулирането на втори приоритет: **Развитие на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни Чифлик-Бяла въз основа на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.**

III. Специфичните цели и приоритети по Стратегическа цел 2. Устойчив и интелигентен растеж на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла са изведени В рамките на Стратегическата цел са очертани 3 основни приоритета:

1. Повишаване на конкурентоспособността и капацитета за растеж на местната икономика в следните направления – насочен към постигане на устойчив растеж и подпомагащ интелигентния растеж;

2. Насърчаване на технологичното развитие и иновациите в местната икономика – насочен към постигане на интелигентен растеж

3. Устойчиво управление и развитие на местните ресурси – насочен към постигане на устойчив растеж;

Обобщени са специфичните цели към всеки приоритет, адресиращи множество проблеми и предизвикателства пред местното развитие, както следва:

Специфични цели към приоритет **Повишаване на конкурентоспособността и капацитета за растеж на местната икономика** са обобщени в следните основни направления:

- Модернизация и структурно приспособяване на земеделските стопанства въз основа на местните почвено-климатични характеристики и агроекологичен потенциал, повишаване качеството и добавената стойност в преработката и маркетинга на земеделски продукти с фокус върху традиционни отрасли за земеделското производство и чувствителните сектори (плодове и зеленчуци, животновъдство, етерично-маслени култури); биологично производство, опазване на

почвеното плодородие и околната среда, подпомагане на младите земеделски стопани и др.

- Интегрирано местно развитие чрез диверсификация и мултифункционално използване на местните ресурси и потенциал с приоритет на следните сектори от местната икономика:

- Развитие на алтернативни устойчиви форми на туризъм (аграрен и/или селски туризъм, екотуризъм, културен, балнео и рехабилитационен туризъм; медицински/лечебен туризъм или други алтернативни форми на туризъм, съответстващи на местните характеристики и потенциал за развитие.

- Неземеделски дейности в сферата на производството;

- Подпомагане на структуроопределящи отрасли за местната икономика или такива с потенциал за растеж: строителство на сгради и съоръжения; здравни услуги, вкл. грижи за деца и/или възрастни хора и/или хора с увреждания; занаятчийски услуги; услуги, базирани на информационните и комуникационните технологии; допълващи храненето и настаняването туристически услуги, подпомагащи разнообразяването на местния туристически продукт и развитието на алтернативния туризъм (например създаване на туристически атракции, дигитализация на местното природно, културно и историческо наследство); услуги в областта на индустрията за здравословен начин на живот, креативните и рекреативните индустрии, културните и творчески индустрии съгласно ИСИС;

- Насърчаване на предприемачеството с фокус върху секторите с потенциал за устойчив и интелигентен растеж;

- Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП с приоритет на традиционни промишлени отрасли за местната икономика;

Специфични цели към приоритет **Насърчаване на технологичното развитие и иновациите в местната икономика:**

- Повишаване на иновационната активност на предприятията, трансфера на знания и иновациите с приоритет на секторите с потенциал за растеж с приоритет в следните направления от тематичните области на ИСИС, подкрепени от местното население като области с голям потенциал за принос към постигането на интелигентен растеж:

- ✓ ИКТ подходи в медицината и творчески индустриите, вкл. дигитализация на културно-историческо наследство, уеб базирани приложения за създаване и експлоатиране на нови услуги и продукти;

- ✓ разработване на иновации в областта на персоналната медицина, диагностика и индивидуална терапия;

- ✓ разработване на иновации в сферата на медицинския и лечебен туризъм с акцент върху възможностите за персонализация (немасов, а персонален туризъм);

- ✓ разработване на нови технологии в креативните и рекреативните индустрии като алтернативен (селски-, еко-, културен и фестивален) и екстремн туризъм и спорт (за стимулиране на несезонен, немасов, а постоянен нишов туризъм), културни

и творчески индустрии - артистично занаятчийство, аудио-визуални форми за популяризиране на културно наследство и др.;

✓ производство на стоки и съоръжения с пряко приложение в областта на алтернативния туризъм и популяризиране на местната идентичност, напр. национални (регионални) носии, велосипеди, стени за катерене и др. стоки за алтернативни и екстремни спортове, костюми, декори, материали за исторически възстановки, специализирана екипировка и оборудване, печатни издания;

✓ компютърни и мобилни приложения и игри с образователен, маркетинг и/или развлекателен характер (насочени към популяризиране на местната идентичност и валоризация на местното природно и културно-историческо наследство).

✓ Местното население разчита разработваните иновации по приоритета да адресират конкретни предизвикателства и проблеми на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла и да имат реален принос за тяхното преодоляване – например удължаване на туристическия сезон, разнообразяване на местната икономика, допълване на туристическия продукт;

✓ Местното население подкрепя в голяма степен и разработването на иновации, обхващащи мултифункционално използване на местните ресурси и потенциал.

• Насърчаване на социалните иновации и иновациите в публичния сектор – социалните иновации и иновациите в публичния сектор се считат за допълващи иновационната активност на частния сектор.

Участието на неправителствения и публичния сектор в постигането на интелигентен растеж чрез развитието на социални иновации е от важно значение за местното население и според гражданите участие в процеса на иновиране за постигане на растеж следва да вземат представители на всички заинтересовани страни – стопански, нестопански и публичен сектор.

Специфични цели към приоритет **Устойчиво управление и развитие на местните ресурси.** Те са обединени в 2 големи групи:

• Повишаване използването и внедряването на енергоспестяващи технологии и насърчаване устойчивото управление на природните ресурси;

Според местното население внедряването на енергоспестяващи технологии следва да бъде основен приоритет както за бизнеса, така и за публичния и неправителствения сектор;

Устойчивото управление на природните ресурси и опазването на околната среда се приемат от местното население като определящи за устойчивото развитие предвид богатствата и неусвоения потенциал на местните природни ресурси.

• Устойчиво управление и развитие на човешките ресурси

Заинтересованите страни приемат местния човешки капитал като един от най-

ценните ресурси на територията, който следва да се управлява устойчиво и при прилагане на съвременни форми за управление и развитие на човешките ресурси, с оглед преодоляване на негативните демографски процеси и преодоляване на силните миграционни процеси към големите градове и чужбина.

IV. Очертаните предизвикателства по Стратегическа цел 3. Приобщаващ растеж, основан на устойчива и качествена заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване са обединени 2 основни приоритетни области:

1. Преодоляване на негативните процеси на пазара на труда чрез подобряване на достъпа до заетост и приспособяване на работниците и предприятията към промените

2. Насърчаване на самостоятелната заетост и социалното предприемачество

Към всяка от приоритетните области са формулирани съответните специфични цели, свързани с най-сериозните проблеми пред местното развитие и идентифицираните възможности за справяне с проблемите и предизвикателствата:

✓ **Към първата приоритетна област, свързана с преодоляване на негативните процеси на пазара на труда, са изведени следните специфични цели:**

- Увеличаване броя на започналите работа и/или включени в обучение безработни и неактивни лица на територията на МИГ с фокус върху уязвимите групи на местния пазар на труда, вкл. безработни и неактивни младежи до 29 г. чрез осигуряване на възможности за заетост, осигуряване на възможности за професионално обучение и придобиване на ключови компетентности и стимулиране на работодателите да разкриват нови работни места;

Специфичната цел е насочена към най-уязвимите групи на пазара на труда, а именно:

- Безработни и неактивни лица над 54 г.;
- Безработни и неактивни младежи до 29 г. вкл.;
- Трайно безработни и неактивни лица;
- Безработни и неактивни лица с ниско образование;
- Безработни и неактивни лица с увреждания;
- Безработни и неактивни лица от 30 до 54 г., вкл. трайно безработни и с ниско образование

Приоритет за местната общност е повишаване на квалификацията с оглед нуждите на предприятията от структуроопределящите отрасли за местната икономика и по-специално хотелиерство, ресторантьорство, туризъм, строителство, производствени технологии в дървообработката и приоритетни сектори за развитие

- „Здравни грижи“, „Рехабилитация и терапия“, „Компютърни науки“ и „Приложна информатика“, „Приложни изкуства и занаяти“. Предприятията от туристическия бранш имат остра нужда от подобряване на ключовите компетентности за „Общуване на чужди езици“.

- Увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд на предприятията

Основните направления за развитие в тази сфера е въвеждането на гъвкави форми за заетост, мобилност на работната сила, справяне с предизвикателствата пред по-възрастните работници и служители (над 54 г.) и справяне с предизвикателствата на работното място пред майките с малки деца.

✓ **Към втората приоритетна област**, насочена към насърчаване на самостоятелната заетост и социалното предприемачество, са изведени следните специфични цели:

- Увеличаване броя на включените в самостоятелна заетост безработни, неактивни и наети лица – въз основа на идентифицираната възможност за осигуряване на заетост чрез самонаемане и развитие на собствен бизнес и демонстрираният висок интерес от страна на заинтересованите страни;

Местното население счита предприемачеството като добра възможност за осигуряване на заетост и доходи и намира за приоритетно популяризирането на възможностите за стартиране на собствен бизнес след местното население, както и подкрепата за стартиране на бизнес, повишаване на предприемаческите и управленски умения и целенасочената подкрепа за превръщане на предприемаческите идеи в жизнеспособни бизнес планове, които освен да осигурят заетост на безработни, неактивни и заети лица, ще имат принос към цялостното икономическо развитие на територията и увеличаване на заетостта.

- Увеличаване броя на заетите в социални предприятия чрез развитие на социално предприемачество като иновативен подход за справяне с бедността и социалното изключване.

Основните нерешени проблеми в социалната сфера са свързани с интегрирането в местния пазар на труда на уязвимите групи, хората с увреждания и др. социално изключени лица, вкл. представителите на маргинализираните общности и по-специално ромите. Осигуряването на устойчива и качествен заетост за представителите на уязвимите групи чрез развитието на социална икономика и социално предприемачество са основните идентифицирани подходи за решаване на предизвикателствата пред социалното изключване и справянето с бедността.

Към всяка от Стратегическите цели, приоритети и специфични цели са систематизирани конкретни предложения на местната общност за тяхното постигане, като онези, които отговарят на изискванията на възможните подкрепящи фондове са включени в Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ чрез подходящи мерки и дейности за финансиране. Избраните подкрепящи фондове и програми, които в най-голяма степен отговарят на идентифицираните предизвикателства, нужди, потребност и потенциал за развитие са, както следва:

- ЕЗФРСР чрез ПРСР 2014-2020;
- ЕСФ чрез ОПРЧР 2014-2020;
- ЕФРР чрез ОПИК 2014-2020